

PÕLLUMAJANDUSE REGISTRITE
JA INFORMATSIOONI AMET

MAAELUMINISTEERIUM

ABIKS TAOTLEJALE

Perioodi 2023–2027 maaelu arengu
pindalapõhiste toetuste taotlemine
10. maist – 15. juunini

Turvas- ja erodeeritud mulla kaitse toetus
Põhjavee kaitse toetus
Pinnavee kaitse toetus
Pärändniidu hooldamise toetus

Tartu
Tallinn
2023

Sisukord

1. MAAELU ARENGU PINDALAPÕHISED TOETUSED 2023. AASTAL	3
2. TAOTLEMISE ÜLDTINGIMUSED	3
2.1. Toetuse taotleja	3
2.1.1. MULD, PÕHJAVESI, PINNAVESI toetuse taotleja	3
2.1.2. NIIT toetuse taotleja	4
2.2. Toetusõiguslik põllumajandusmaa	5
2.2.1. Toetusõiguslik põllumajandusmaa MULD, PÕHJAVESI, PINNAVESI toetuse taotlemisel	5
2.2.2. Toetusõiguslik põllumajandusmaa NIIT toetuse taotlemisel	6
2.2.3. Põllumajandusmaa kasutusõigus	7
2.3. Tingimuslikkus	9
3. TOETUSE SAAMISE NÕUDED	10
3.1. Turvas- ja erodeeritud mulla kaitse (MULD) toetuse saamise nõuded	10
3.2. Põhjavee kaitse (PÕHJAVESI) toetuse saamise nõuded	13
3.3. Pinnavee kaitse (PINNAVESI) toetuse saamise nõuded	15
3.4. Pärandniidu hooldamise (NIIT) toetuse saamise nõuded	17
4. KOHUSTUS	22
4.1. Kohustuse suurendamine ja vähendamine	23
4.2. Kohustuse üleandmine ja ülevõtmine	23
4.3. MAK 2014–2020 kohustuse lõpetamine	24
5. TAOTLEMINE	24
5.1. Kliendiks registreerumine ja kliendiandmete muutmine	25
5.2. Pindala- ja loomapõhiste toetuste taotluse täitmine ja esitamine e-PRIAs	26
5.3. Taotluse lisadokumentide esitamine	32
5.4. Taotlusel esitatud andmete muutmine	32
5.5. Taotluse tagasivõtmine	33
5.6. Põllumajandusliku majapidamise üleandmine	34
5.7. Väeramatu jõud ja erandlikud asjaolud	34
6. TAOTLUSE MENETLEMINE	35
6.1. Halduskontroll	36
6.2. Kohapealne kontroll	36
6.3. Pinnaseire	37
7. TOETUSE VÄHENDAMINE	39
7.1. Toetuse vähendamine toetusõiguslikkuse nõuete rikkumise ja pindala erinevuste tõttu	39
7.2. Toetuse vähendamine tingimuslikkuse nõuete rikkumise tõttu	40
8. TOETUSE MÄÄRAMINE VÕI TAOTLUSE RAHULDAMATA JÄTMINE	41
9. TOETUSE MAKSMINE	42
9.1. Ühikumäärad	42
9.1.1. MULD ühikumäär	42
9.2.2. PÕHJAVESI ühikumäär	42
9.2.3. PINNAVESI ühikumäär	43
9.2.4. NIIT ühikumäär	43
9.2.5. Ühikumäära vähendamine	43
10. OTSUSE VAIDLUSTAMINE	44
11. TOETUSE TAGASINÕUDMINE	44
12. TOETUSTE ALUSEKS OLEVAD ÕIGUSAKTID	44
12.1. Euroopa Parlamendi ja nõukogu ning Komisjoni määrused	44
12.2. Eesti õigusaktid	45

Käesolev juhend on koostatud abistavaks materjaliks toetuste taotlemisel. Juriidiliseks aluseks toetuste taotlemisel ja kasutamisel on õigusaktid.

1. MAAELU ARENGU PINDALAPÕHISED TOETUSED 2023. AASTAL

11. novembril 2022. aastal kiitis Euroopa Komisjon heaks [Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika Eesti strateegiakava aastateks 2023–2027](#) (edaspidi strateegiakava).

2023. aastal saab taotleda järgmisi strateegiakava alusel antavaid pindalapõhiseid maaelu arengu toetusi (maaeluministri 27. jaanuari 2023. aasta määrus nr 6 „[2023. aastal „Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika Eesti strateegiakava aastateks 2023–2027” sekkumiste raames antavad toetused](#)“):

- turvas- ja erodeeritud mulla kaitse toetus – edaspidi MULD;
- põhjavee kaitse toetus – edaspidi PÕHJAVESI;
- pinnavee kaitse toetus – edaspidi PINNAVESI;
- pärandniidu hooldamise toetus – edaspidi NIIT.

2. TAOTLEMISE ÜLDTINGIMUSED

2.1. Toetuse taotleja

2.1.1. MULD, PÕHJAVESI, PINNAVESI toetuse taotleja

Toetust antakse põllumajandusega tegelevale füüsilisest isikust ettevõtjale või juriidilisele isikule, kes on aktiivne tootja ja viib 5-aastase kohustuseperioodi jooksul ellu määrustes sätestatud mulla- ja veekaitselisi tegevusi.

Aktiivseks põllumajandustootjaks loetakse taotleja, kellele eelneval aastal antud otsetoetuste summa ei ületanud 5000 eurot. Kui eelneval aastal antud otsetoetuste summa oli suurem kui 5000 eurot või eelnenud aastal otsetoetusi ei taotletud või ei saadud, loetakse taotleja aktiivseks põllumajandustootjaks, kui taotlemise esitamise ajast kuni otsuse tegemiseni on taotleja kasutuses oleva põllumaa suurus põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registris vähemalt 1,00 hektar või tema nimel on põllumajandusloomade registris 1 loomühikule vastaval hulgal põllumajandusloomi või 1 mesilaspere või on taotluse esitamise kalendriaastal tema kasutuses oleva põllumajandusmaa karjatamiseks ja harimiseks sobilikus seisukorras hoidmise kulu vähemalt 60 eurot hektari kohta. Põllumajandusloomade loomühikuteks ümberarvutamiseks kasutatakse maaeluministri 30. septembri 2022. aasta määruse nr 53 „[Põllumajanduses kasutatava eriotstarbelise diislikütuse ostuõiguse andmine](#)“ (edaspidi määrus nr 53) § 2 lõikes 2 sätestatud koefitsiente. Põllumajandusmaa karjatamiseks ja harimiseks sobilikus seisukorras hoidmise kulu tõendamiseks peab taotleja PRIAle kulu tõendavad dokumendid esitama alles pärast seda, kui talle saadetakse sellekohane järelepärimine.

Toetuse taotlemine on seotud strateegiakava [keskkonnasõbraliku majandamise](#) (KSM) toetusega või loomade pidamisega. Taotleja saab valida kumba nõuet ta toetuse saamiseks täidab.

Toetust antakse taotlejale:

- ❖ kellele antakse kohustuseperioodi esimesel kohustuseaastal strateegiakava alusel antavat KSM toetust ja kes järgnevatel kohustuseaastatel taotleb KSM toetust;
- ❖ kellele antakse kohustuseperioodi esimesel kohustuseaastal strateegiakava alusel antavat KSM toetust ja kes järgnevatel kohustuseaastatel peab toetusõigusliku ja muu rohumaa hektari kohta vähemalt 0,2 loomühikule vastaval arvul veiseid, lambaid või kitsi;

- ❖ kes kohustuseperioodi esimesel kohustuseaastal peab toetusõigusliku ja muu rohumaa hektari kohta vähemalt 0,2 loomühikule vastaval arvul veiseid, lambaid või kitsi ja kes järgnevatel kohustuseaastatel taotleb KSM toetust või
- ❖ kes peab igal kohustuseaastal toetusõigusliku ja muu rohumaa hektari kohta vähemalt 0,2 loomühikule vastaval arvul veiseid, lambaid või kitsi.

Loomade pidamise nõude puhul võetakse arvesse taotleja poolt kohustuseperioodi kalendriaastal (edaspidi kohustuseaasta) peetavate veiste, lammaste ja kitsede keskmine arv, kes on nõuetekohaselt identifitseeritud ja kelle andmed on kantud nõuetekohaselt põllumajandusloomade registrisse. Loomühikuteks ümberarvutamise koefitsiendid 0,2 loomühiku arvutamiseks on järgmised (koefitsiendid on sätestatud [määruse nr 53](#) § 2 lõikes 2):

- 1) üle 24 kuu vanune veis, sealhulgas ammlehm – 1 loomühik;
- 2) 6–24 kuu vanune veis – 0,6 loomühikut;
- 3) kuni kuue kuu vanune veis – 0,2 loomühikut;
- 4) üle kuue kuu vanune lammas või kits – 0,15 loomühikut;
- 5) kuni kuue kuu vanune lammas või kits – 0,05 loomühikut.

Kui taotlejal on näiteks rohumaid 100 hektarit, aga loomühikuid on 95 hektari kohta, siis juhul, kui taotleja ei ole lisaks taotlenud ja saanud KSM toetust, jäetakse taotleja taotlus esimesel kohustuseaastal rahuldamata ja kohustus ei alga. Kui taotleja kohustus algab, aga taotleja ei taotle järgnevatel kohustuseaastatel KSM toetust ja tal ei ole ka piisavalt loomühikuid, siis kohustus lõpetatakse ennetähtaegselt ja eelnevatel aastatel makstud toetus nõutakse tagasi.

Toetust ei anta taotlejale, kellel on kehtiv „Eesti maaelu arengukava 2014–2020” (edaspidi MAK 2014–2020) piirkondliku mullakaitse või piirkondliku veekaitse (VESI) toetuse kohustus. Neil taotlejatel on võimalik oma kehtiv MAK 2014–2020 alusel võetud kohustus lõpetada, kui nad võtavad kogu sama maa kohta strateegiakava vastava kohustuse ([vt p 4.3.](#)).

Kõik toetuse taotlejad peavad olema kantud põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registrisse ([vt p 5.1.](#)).

2.1.2. NIIT toetuse taotleja

Toetust antakse füüsilisele isikule, füüsilisest isikust ettevõtjale, juriidilisele isikule või juriidilise isiku staatusega ühendusele, kes hooldab pärandniitu.

Toetust ei anta taotlejale, kellel on kehtiv MAK 2014–2020 poolloodusliku koosluse hooldamise (PLK) kohustus. Taotlejatel on võimalik oma kehtiv MAK 2014–2020 PLK kohustus lõpetada, kui nad võtavad kogu sama maa kohta NIIT toetuse 5-aastase kohustuse ([vt p 4.3.](#)).

Toetuse saamiseks peab taotleja või taotleja heaks tegutsev füüsiline isik, kes tegeleb pärandniidu hooldamisega, osalema Keskkonnaameti (KeA) korraldatud **pärandniidu hooldamise koolitusel hiljemalt esimese kohustuseaasta 15. augustiks.**

NB! Juhime tähelepanu, et pärandniidu hooldamise koolitusel osalemise nõue on toetusõiguslikkuse nõue. Kui koolitust tähtaegselt ei läbita, siis taotlejale toetust ei maksta ja kohustus ei alga.

Kohustuse ülevõtmise korral, kui kohustuse võtab üle isik, kellel ei ole kohustust, peab taotleja või taotleja heaks tegutsev füüsiline isik, kes tegeleb taotleja põllumajanduslikus majapidamises põllumajandusliku tegevusega, osalema NIIT koolitusel kohustuse ülevõtmisele järgneva kohustuseaasta 15. augustiks.

Nõude kontrollimisel arvestatakse alates 2023. aastast toimunud koolitusi.

Kui kohustust suurendatakse üle määruses sätestatud määra, mille tulemusena algab uus 5-aastane kohustus, ei pea taotleja ega taotleja heaks tegutsev füüsiline isik, kes tegeleb taotleja põllumajanduslikus majapidamises põllumajandusliku tegevusega, koolitusel uuesti osalema.

Kõik toetuse taotlejad peavad olema kantud põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registrisse ([vt p 5.1.](#)).

2.2. Toetusõiguslik põllumajandusmaa

2.2.1. Toetusõiguslik põllumajandusmaa MULD, PÕHJAVESI, PINNAVESI toetuse taotlemisel

Taotleja peab toetusõiguslikul maal tegelema põllumajandusliku tegevusega. Selleks tuleb täita maaeluministri 21. detsembri 2022. aasta määruse nr 71 „[Otsetoetuste saamise üldised nõuded, põhisissetuleku toetus, ümberjaotav toetus ja noore põllumajandustootja toetus](#)“ (edaspidi määrus nr 71) §-s 3 sätestatud nõudeid. Toetusõiguslik põllumajandusmaa peab vastama ka määruse nr 71 § 4 lõigetes 2-5, 7 ja 11 sätestatud nõuetele (vt täpsemat infot otsetoetuste juhendist „Abiks taotlejale“, mis on leitav [PRIA kodulehelt](#)).

Toetusõiguslik on vaid rohumaa. Kohustusealuse rohumaa puhul, mis ei ole kohustuse võtmise ajal püsirohumaa, peatub kohustuseperioodiks püsirohumaaks muutumise arvestus. See tähendab, et kui taotleja võtab endale viieks aastaks mulla- ja veekaitse tegevuse kohustuse, siis see 5-aastane toetuse periood nii-öelda külmutab maa püsirohumaaks muutumise arvestuse. Näiteks, kui taotlejal on maa enne toetuse taotlemist olnud kaks aastat kasutusel lühiajalise rohumana, siis viis aastat mulla- ja veekaitse tegevuse kohustust ei muuda seda maad automaatselt püsirohumaaks, vaid pärast kohustuseperioodi lõppu jätkub maa püsirohumaaks muutumise arvestus sellest punktist, mis oli enne toetuse kohustuse algamist.

MULD toetust antakse taotleja poolt kasutatava kokku vähemalt 0,30 hektari suuruse **rohumaa** kohta, mis vastab vähemalt ühele järgmisele tingimusele:

- 1) turvasmulla osatähtsus on seal üle 70 protsendi või
- 2) erodeeritud ja deluviaalmuldade kompleksi osatähtsus on seal üle 70 protsendi.

PÕHJAVESI toetust antakse taotleja poolt kasutatava kokku vähemalt 0,30 hektari suuruse **rohumaa** kohta, mis vastab vähemalt ühele järgmisele tingimusele:

- 1) see asub vähemalt 50 protsendi ulatuses kaitsmata põhjaveega alal või olulisel allika- ja karstialal või
- 2) sellel asub allikas või karstivorm.

PINNAVESI toetust antakse taotleja poolt kasutatava kokku vähemalt 0,30 hektari suuruse **rohumaa** kohta, mis vastab vähemalt ühele järgmisele tingimusele:

- 1) see piirneb vähemalt 10-meetrise veekaitsevööndiga, välja arvatud Läänemere veekaitsevööndiga, ning asub toitainete tõttu kesise, halva või väga halva seisundiklassiga pinnaveekogumi valgalal või
- 2) see on MAK 2014–2020, „Eesti maaelu arengukava 2007–2013“ või strateegiakava maaparanduse investeeringutoetuse abil rajatud veekaitsevööndi laiend.

Toetust ei anta maa kohta, mille kohta antakse strateegiakava alusel KSM toetust, ökoalade toetust, mesilaste korjeala toetust, väärtusliku püsirohumaa toetust (rakendub alates 2024. aastast). Sama maa kohta ei anta korraga ka MULD, PÕHJAVESI ja PINNAVESI toetust.

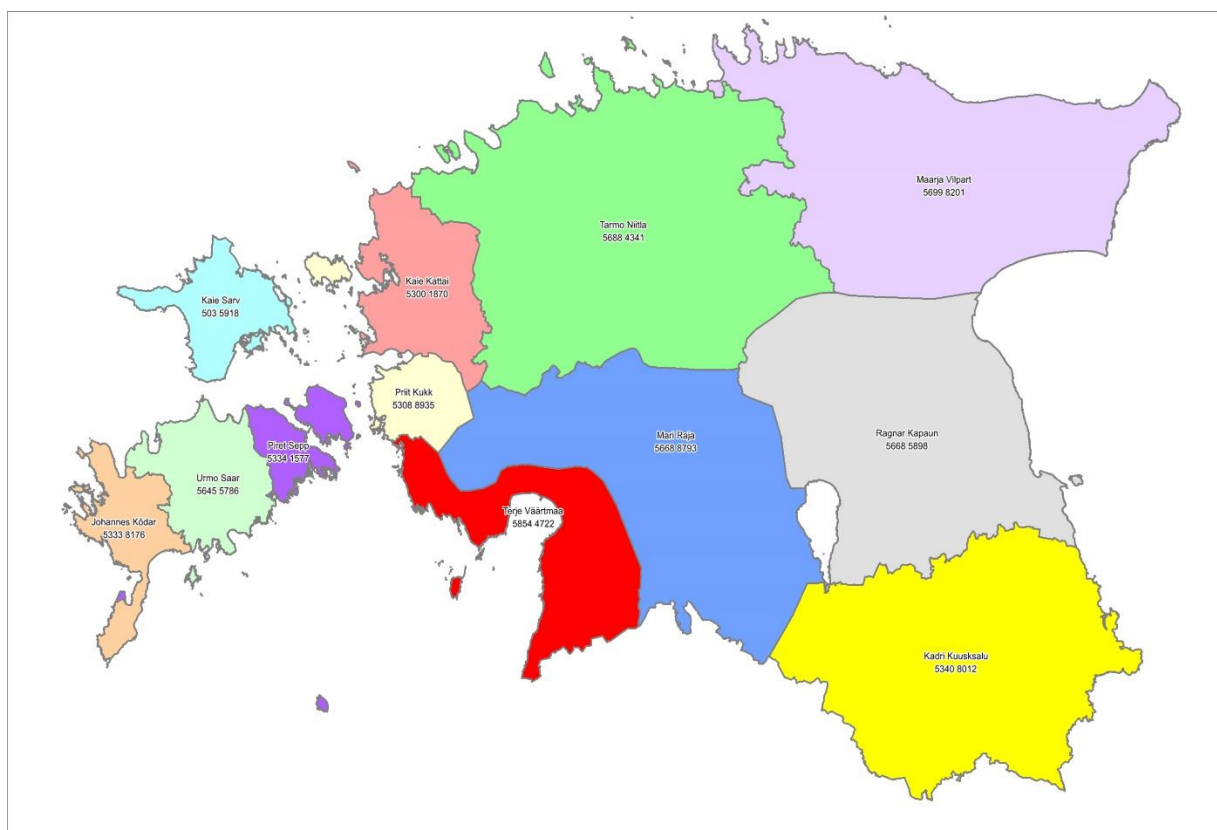
Toetust ei saa taotleda:

- 1) keskkonnatundliku püsirohuma kohta (TPR) – Natura 2000 võrgustiku alal asuv püsirohuma, mille muld on 100 protsendi ulatuses turvasmuld;
- 2) NIIT toetuse toetusõigusliku maa kohta ([vt p 2.2.2.](#));
- 3) maa kohta, millele taotletakse MAK 2014–2020 pindalapõhist toetust, välja arvatud mahepõllumajandusele ülemineku toetus ja mahepõllumajandusega jätkamise toetus ning kohalikku sorti taimede kasvatamise toetus.

2.2.2. Toetusõiguslik põllumajandusmaa NIIT toetuse taotlemisel

Toetust võib taotleda vähemalt 0,10 hektari suuruse taotleja poolt kasutatava Eesti looduse infosüsteemi (edaspidi EELIS) kantud pärandniidu või selle osa kohta, mis asub [looduskaitseaduse](#) § 4 lõike 1 punktides 1, 2, 4, 5 või 6 nimetatud kaitstaval loodusobjektil või Rebala muinsuskaitsealal.

Toetusõigusliku pärandniitude kihi koostab KeA igal aastal enne taotlusperioodi algust lähtudes maaeluministri 23. detsembri 2022. aasta määruse nr 79 „[Perioodi 2023–2027 pärandniidu hooldamise toetus](#)“ §-is 5 sätestatud toetusõigusliku maa tingimustest. Taotlusperioodi alguseks on taotlejal e-PRIAs olemas teave pärandniidu tüübi, numbri, pärandniidu pindala ja piiri ning hooldamise viisi kohta. Kui taotleja pärandniitu e-PRIAs ei ole, tuleb pöörduda oma piirkonna KeA maahoolduse spetsialisti poole (vt joonis 1).

Joonis 1. KeA maahoolduse spetsialistide kontaktid piirkonniti

NIIT toetust antakse pärandniidule, mis on valdavalt kaetud niidutaimestikuga ja on niidetav või karjatatav või mille taastamine on lõppenud ning kus on loodud tingimused niidutaimestiku kujunemiseks.

Toetust antakse kuiva nõmme, kadastiku, lubjarikkal mullal kuiva niidu ja olulise orhideede kasvuala ning alvari kohta, kui seal kasvavate puittaimede, sealhulgas kadakate liitus on kuni 50

protsenti. Puisniidu ja puiskarjamaa kohta antakse toetust, kui seal kasvavate puittaimede, sealhulgas kadakate liitus on kuni 70 protsenti.

Kui ala, mille kohta taotleja toetust taotleb, on takistusteta ülepinnaliselt hooldatav ning seal on olemas pärandniidule omane rohhtaimestik, antakse kuiva nõmme, kadastiku, lubjarikkal mullal kuiva niidu ja olulise orhideede kasvuala ning alvari kohta toetust ka juhul, kui seal kasvavate puittaimede, sealhulgas kadakate liitus on üle 50 protsenti ja puiskarjamaa ning puisniidu kohta juhul, kui seal kasvavate puittaimede, sealhulgas kadakate liitus on üle 70 protsenti.

Pärandniidu toetusõigusliku maa hulka arvatakse:

- ala, kus ühe hektari kohta kasvab rohkem kui 50 puud;
- kuni kahe meetri laiune maastiku joonelement;
- pinnastee;
- maa, millel asub heinaküün, loomade varjualune või kiviaed;
- rannaala see osa, kus taimestik puudub, olenemata selle osa suurusest, välja arvatud taimestiku piirist mere poole jääv liiva- ja kliburand;
- roostik, mis ei ole puitunud;
- kuni 0,50 hektari suurune puude ja põõsaste grupp, väikeveekogu, vanajõgi ja muu looduslik taimestikuta ala, mis on selgelt eristatav ning mis on seotud pärandniidu hea seisundi tagamisega;
- maaeluministri 21. detsembri 2022. aasta määruse nr 68 „[Maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise nõuded ning kohustuslikud majandamisnõuded](#)“ § 6 lõigetes 8–11 nimetatud maastikuelemendid:
 - ❖ põllumajandusmaaga ümbritsetud ja põllumajandusmaaga külgnev kiviaed, mille laius on vähemalt 0,30 meetrit ja kõrgus vähemalt 0,50 meetrit;
 - ❖ põllumajandusmaaga ümbritsetud ja põllumajandusmaaga külgnev üksik puu, kivi, sealhulgas rahn või kiviülv, ja allikas, mis on kaitstav looduse üksikobjekt [looduskaitseaduse](#) § 4 tähenduses;
 - ❖ põllumajandusmaaga ümbritsetud ja põllumajandusmaaga külgnev matusepaik, muistne põld, lohukivi, kultusekoht, tee ja sild, mis on kinnismälestis [muinsuskaitseaduse](#) § 11 tähenduses;
 - ❖ põllumajandusmaaga ümbritsetud ja põllumajandusmaaga külgnev pärandkultuuriobjektina kaardistatud mälestuskivi, pärimustega allikas, puu, kivisild, kivitruup, munakivitee ja karjatanum.

Toetust ei anta pärandniidu ala kohta, mille kohta antakse samal kohustuseaastal sama tegevuse eest [looduskaitseaduse](#) §-s 18 sätestatud loodushoiutoetust pärandniidu taastamiseks. Samuti ei anta toetust maa kohta, mille kohta antakse strateegiakava alusel MULD toetust, PÕHJAVESI toetust, PINNAVESI toetust, KSM toetust, mesilaste korjeala toetust, ökoalade toetust, ökosüsteemiteenuste säilitamise toetust.

Pärandniidule saab sama maa kohta lisaks NIIT toetusele taotleda ka [põhississetuleku toetust ja ümberjaotavat toetust \(PST/ÜJT\)](#) ja [mahepõllumajandusliku taimekasvatuse ning mahepõllumajandusliku loomakasvatuse toetust \(MAHE\)](#). Nende toetuste taotlemisel tuleb lähtuda vastavate toetuste määrustes sätestatud toetuse saamise tingimustest.

2.2.3. Põllumajandusmaa kasutusõigus

Toetust võib taotleda põllumajandusmaa kohta, mida taotlejal on õigus kasutada taotluse esitamise aasta 15. juuni seisuga. Toetuse saamise eeldusteks on nii põllumajandusmaa kasutusõiguse omamine kui ka selle maa reaalne kasutamine.

Kasutusõigus on maa omanikul, maa rentnikul (põllumajanduslik rendileping) või muul

õiguslikul alusel maa kasutajal (kasutusvaldus, tasuta kasutamise leping jne). Kui taotlejal puudub põllumajandusmaa kasutusõigus, kuid vaatamata sellele hakkab ta maad harima ning taotleb põllumajandusmaa kohta toetust, rikub ta omandiõigust ning selle maa osas jäetakse taotlus rahuldamata. Maa omanik, kes maa harimisega ei tegele, ei ole samuti õigustatud toetust saama. Toetuse saamise eeldusteks on nii maa kasutusõiguse omamine kui ka maa reaalne kasutamine ja sellega seotud kulutuste tegemine.

Juhime tähelepanu, et eraomandis oleva maa ning riigimaa kasutusse andmise ja võtmise korrad erinevad olulisel määral.

Eraomandis oleva maa kasutada andmine

Rendisuhteid reguleerib [võlaõigusseadus](#) (§ 339–360). Seadus ei kehtesta rendilepingule kohustuslikku vormi, see võib olla nii suuline kui ka kirjalik. Suulise rendilepingu puhul tuleb arvestada, et kokkuleppe (lepingu) olemasolu peab vajadusel tõendama isik, kes tahab lepingualusele maale toetust saada. Kui taotleja ei suuda tõendada suulise rendilepingu olemasolu, loetakse, et rendileping puudus. Võimalike segaduste ja vaidluste vältimiseks soovitame lepingud sõlmida kirjalikult. Sama kehtib ka lepingute ülesütleamise kohta.

Rendisuhete juures on oluline ka see, et rendileandja vahetumisel rendilepingu kehtivus ei lõpe. Seega juhul, kui maa uus omanik soovib võtta ise maa kasutusse või anda selle omakorda rendile, tuleb tal eelmise rendileandja ja rentniku vahel sõlmitud rendileping üles öelda.

Lepingusse tuleb kindlasti kirjutada täpsed andmed rendileandja ja rendilevõtja kohta, nende õigused (sh kellel on õigus taotleda pindalatoetusi) ja kohustused, lepingu jõustumise kuupäev ja kehtivus ning andmed rendile antava maa kohta. Lepingule tuleb lisada katastriüksuse plaan, kus on tähistatud rendileantav maa.

Kasutusvaldust reguleerib [asjaõigusseadus](#) (§ 201–224), tasuta kasutamise lepingut [võlaõigusseadus](#) (§ 389–395).

Riigimaa kasutada andmine

Riigi omandis olevale maale saab kasutusõigus tekkida kahel viisil.

1. Kasutusvalduse seadmisega (vastavalt Vabariigi Valitsuse 31.01.2005. aasta määrusele nr 24 „[Riigimaa kasutusvaldusesse andmise ja riigimaale kasutusvalduse seadmise kord](#)“). Maale kasutusvalduse seadmise leping sõlmitakse kirjalikus vormis (määruse nr 24 § 17) ning see kantakse kinnistusraamatusse. Määruse nr 24 § 16 lg 3 p 4 kohaselt peab maale kasutusvalduse seadmise leping sisaldama mh kasutusvaldusesse saaja kohustust mitte anda maad rendile või teisele isikule kasutuseks. Alates 2020. aastast on [maareformi seaduse](#) § 34¹ lõike 6² alusel sätestatud erand vaid füüsilisest isikust kasutusvaldajate suhtes, kes võivad anda kasutusvaldusesse antud maad kasutusvaldajaga sõlmitud kirjaliku lepingu alusel kasutusele isikule, kes jätkab põllumajanduslikku tootmist sellel maal ning on kasutusvaldaja sugulane või abikaasa või juriidiline isik, mille kogu aktsia- või osakapitalist või häälte koguarvust kuulub enamuse kasutusvaldajale, tema sugulasele või abikaasale. Kasutusvaldaja peab kasutusvalduse seadjat teavitama maa kasutusse andmisest ja edastab talle lepingu kuu aja jooksul pärast selle sõlmimist.
2. Kasutuslepingu alusel (vastavalt riigivaraseaduse regulatsioonile). [Riigivaraseaduse](#) § 24 lõike 1 kohaselt peab kasutusleping olema sõlmitud kirjalikus vormis. [Riigivaraseaduse](#) § 15 lõike 5 kohaselt peab riigivara valitseja sätestama kasutuslepingus tingimuse, et kasutaja võib anda vara kolmanda isiku kasutusse allkasutuslepingu alusel üksnes juhul, kui selleks on riigivara valitseja kirjalik nõusolek ja allkasutuslepingus lepitakse kokku lepingu avalikustamises avaliku teabe seaduse kohaselt. Kinnisasja allkasutuslepingu

registreerib ja avalikustab riigivara valitseja riigi kinnisvararegistris, välja arvatud juhul, kui avaliku teabe seaduse alusel ei tule lepingut või selle osa avalikustada.

Erinevalt eraomandis olevatest maadest tuleb riigi omandis olevate maade puhul kindlasti sõlmida kirjalik leping.

Oluline on ka tähele panna, et taotlejad või maa kasutamisest huvitatud isikud peavad näitama üles piisavat hoolsust ning veendumat, et isik, kellega nad kasutuslepingu sõlmivad, on õigustatud maad neile kasutada andma. [Asjaõigusseaduse](#) § 55 lõike 1 kohaselt on kinnistusraamat avalik ning igal ajal on õigus kinnistusraamatu andmetega tutvuda. See tähendab, et igal ajal on õigus saada teavet ükskõik milliste kinnistusraamatusse kantud andmete kohta, sh kinnisasjade ja nende omanike, aga ka kinnisasja koormavate piiratud asjaõiguste kohta. [Asjaõigusseaduse](#) § 55 lõikest 2 tulenevalt ei või keegi end vabandada kinnistusraamatu andmete mitteteadmiselega.

Riigivara koormavate lepingute andmed on kantud riigi kinnisvararegistrisse (<https://riigivara.fin.ee/kvr/>), kust kõik kasutajad saavad teha tasuta päringuid riigi kinnisvara ja sellega seotud menetluste ning lepingute kohta.

Maa-ameti poolt hallatava riigimaa kasutamiseks õigustatud isikute kohta saab infot vaadata KATRI (katastri riigivara ruumiandmete) keskkonnast <https://riigivara.kataster.ee>. Maa-ameti [riigimaa kasutuslepingute](#) teemalehel on toodud ka Maa-ameti spetsialistide kontaktandmed, kelle poole lepingutega seoses saab pöörduda.

Katastriüksuste omandivormi saab vaadata ka [PRIA avalikult veebikaardilt](#).

Maa kasutusõigust kontrollitakse nii administratiivses kontrollis, aga ka kohapealse kontrolli käigus. Kui samale põllumajandusmaale esitavad taotluse kaks isikut ja selline vastuolo selgub PRIA administratiivse kontrolli käigus, saadab PRIA mõlemale isikule kirjaliku järelepärimise, millega küsitakse omandi- või kasutusõigust tõendavaid dokumente. Nende põllumajandusmaade osas, mille kasutamiseks puudub taotlejal õiguslik alus, jäetakse taotlus rahuldamata. Piisava tõendusmaterjali puudumisel võib jätta mõlemad taotlused rahuldamata.

2.3. Tingimuslikkus

Tingimuslikkus kehtib kõigile pindala- ja loomatoetuste taotlejatele. Tingimuslikkuse süsteemiga tagatakse, et põllumajandustoetusi antakse täies mahus ainult neile põllumajandustootjatele, kes täidavad erinevatest õigusaktidest tulenevaid kohustuslike majandamisnõudeid ning järgivad maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise nõudeid.

Tingimuslikkuse süsteemi alused on kehtestatud [Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse \(EL\) 2021/2115](#) artiklites 12-13 ja lisa III, [Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse \(EL\) 2021/2116](#) artiklites 83-86, [komisjoni delegeeritud määruse \(EL\) 2022/1172](#) artiklites 6-11, [komisjoni delegeeritud määruse \(EL\) 2022/126](#) artiklis 48, [Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse](#) §-des 42-43 ja 110 ning maaeluministri 21. detsembri 2022. aasta määruses nr 68 „[Maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise nõuded ning kohustuslikud majandamisnõuded](#)“.

Tingimuslikkuse süsteem koosneb kahest osast:

- maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise nõuetest ja
- kohustuslikest majandamisnõuetest.

Toetuse saaja peab nõudeid oma põllumajanduslikus tegevuses ja kogu põllumajandusliku majapidamise maal järgima kogu kalendriaasta jooksul. Nõuete rikkumisel vähendatakse taotleja

kõikide tingimuslikkuse süsteemiga seotud toetuste summat.

2023. aastast kantakse tingimuslikkuse süsteemi maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise (edaspidi HPK) nõuetesse üle eelmise perioodi kliima- ja keskkonnatoetuse ehk rohestamise toetuse püsirohumaa säilitamise kohustus, samuti muutub tingimuslikkuse süsteemi osaks tootmisest kõrvale jäetud maa-alade ja elementide määratlemise nõue (rohestamise toetuse ökoalade nõue) ning keskkonnatundliku püsirohumaa säilitamise nõue. Uute nõuetena lisanduvad märg- ja turvasalade kaitse nõue HPK 2 (rakendub aastast 2024) ning lihtsustatud külvikorra nõue HPK 7 (rakendub aastast 2024).

Tingimuslikkuse süsteemi kohta saab täpsemat infot PRIA kodulehe [tingimuslikkuse ja nõuetele vastavuse](#) lehelt.

3. TOETUSE SAAMISE NÕUDED

3.1. Turvas- ja erodeeritud mulla kaitse (MULD) toetuse saamise nõuded

MULD toetuse andmise tingimused ja kord on sätestatud maaeluministri 27. detsembri 2022. aasta määrusega nr 86 „[Perioodi 2023–2027 turvas- ja erodeeritud mulla kaitse toetus](#)“.

Baasnõuded

Taotleja peab kohustuseperioodi jooksul täitma järgmisi baasnõudeid:

1) kannab andmed põllumajandusliku tegevuse kohta [veeseaduse](#) alusel peetavasse põlluraamatusse;

2) täidab maaeluministri 21. detsembri 2022. aasta määruses nr 68 „[Maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise nõuded ning kohustuslikud majandamisnõuded](#)” sätestatud järgmisi nõudeid:

- põllumajandustootja **säilitab püsirohumaa pindala** vähemalt ulatuses, mis on võrdne pindala- ja loomapõhiste toetuste taotluse esitamise aastale eelnenud kalendriaastal esitatud taotluse alusel kindlaks määratud püsirohumaa pindalaga. Kui püsirohumaa antakse üle teisele põllumajandustootjale, läheb ülevõtjale üle ka püsirohumaa säilitamise kohustus. Püsirohumaa tagasirajamise kohustuse saamisel peab püsirohumaa olema tagasi rajatud püsirohumaa tagasirajamise kohustuse määramise aastale järgneva aasta 15. juuniks. Olemasolevaid püsirohumaaid ei tohi üles harida. Lubatud on püsirohumaade asendamine. Ülesharitava püsirohumaaga võrdse pindala ulatuses asendatav püsirohumaa saab olla ainult maa, mis muutub vanusega püsirohumaaks ehk on asendamise aastal 6 aasta vanune;
- **turvasmullaga põllumajandusmaal ei ole kündmine ja freesimine lubatud.** Kui põllumajandustootja on võtnud strateegiakava alusel antava MULD kohustuse turvasmuldade kohta, võib seda rohumaad kohustuseperioodi jooksul üks kord freesida. **NB!** Nõue rakendub alates 2024. aastast;
- **kuivendamata märgalaid ja turvasmullaga põllumajandusmaid ei ole lubatud kuivendada.** Kuivendatud märgalade ja turvasmullaga põllumajanduslikuks tegevuseks kasutataval põllumajandusmaal on drenaažisüsteeme lubatud rekonstrueerida üksnes siis, kui kasutatakse lahendusi, mis ei suurenda kasvuhoonegaaside heitkoguseid ja kui see on vajalik mineraalmullas paikneva drenaažisüsteemi toimimiseks. **NB!** Nõue rakendub alates 2024. aastast;

- **üle 10-protsendilise kaldega aladel tuleb erosiooni takistamiseks põllumajandusmaa harimisel kasutada järgmisi agrotehnilisi võtteid:**
 - ❖ mulla harimine risti kallakuga;
 - ❖ püsirohumaat rajamine;
 - ❖ heintaimede kasvatamine;
 - ❖ minimeeritud mullaharimine;
 - ❖ kaitseribade rajamine küngaste nõlvadele või veekogude kallastele;
- **keskkonnatundliku püsirohumaat kasutusotstarvet ei ole lubatud muuta.** Pärandniidu ja inventeeritud väärtusliku püsirohumaat uuendamine ei ole lubatud. Keskkonnatundliku püsirohumaat, mille muld on 100 protsendi ulatuses turvasmuld, uuendamine on lubatud üksnes pealtkülvi teel. Uuendamisest tuleb PRIAt eelnevalt teavitada. Põllumajandustootja, kes on muutnud keskkonnatundliku püsirohumaat kasutusotstarvet või nimetatud ala üles kündnud, peab püsirohumaat tagasi rajama PRIA määratud tähtpäevaks. Maaeluministri 20. detsembri 2022. aasta määruse nr 67 „[Põllumassiivi kaardi koostamise, põllumassiivi toetusõigusliku pindala määramise ja põllumassiivi kasutamise kohta andmete esitamise tingimused ja kord](#)“ § 4 lõike 5 kohaselt on keskkonnatundlik püsirohumaat Natura 2000 võrgustiku alal asuv:
 - ❖ püsirohumaat, mille muld on 100 protsendi ulatuses turvasmuld;
 - ❖ pärandniit;
 - ❖ inventeeritud väärtuslik püsirohumaat. Väärtuslikke rohumaat alles kaardistatakse. Tõenäoliselt saab inventeerimine tehtud 2025. aastaks, osaliselt ka juba 2024. aasta taotlusperioodiks. Seni, kuni väärtuslikud püsirohumaat ei ole kaardistatud, tuleb lähtuda sellest, kas püsirohumaat on 100% turvasmullaga püsirohumaat Natura 2000 alal või pärandniit Natura 2000 alal. Kui püsirohumaat ei vasta eelnimetatud tingimustele, on tegemist tavapärase püsirohumaaga, millele keskkonnatundliku püsirohumaat säilitamise nõue ei rakendu.

Mullakaitse tegevuse elluviimise nõuded rohumaal

Taotleja peab toetuse nõudeid täitma 5-aastase kohustuseperioodi jooksul kogu kohustusealusel rohumaal. Toetusõiguslik on üksnes rohumaat, mistõttu juhul, kui kohustuse võtmisele eelnenud kalendriaastal ei kasvatatud sellel maal heintaimi, peab rohumaat olema rajatud hiljemalt esimese kohustuseaasta 15. juuniks.

Mullaharimistöödega ei tohi rohukamarat kahjustada. Rohumaat ei tohi künda, kultiveerida, koorida, randaalida, freesida ega teha muid rohukamarat kahjustavaid mullaharimistöid. Turvasmullade eripära tõttu võib siiski olla vajalik rohumaat uuendamine otsekülvi ja pealtparandamise teel ning selle tarvis lubatakse turvasmullal asuvat rohumaat kohustuseperioodi jooksul üks kord freesida või kuni kaks korda randaalida. Rohumaat äestamine on lubatud.

Rohumaat ülekarjatamine ja üldhävitava süsteemse toimega herbitsiidi (glüfosaat) kasutamine on keelatud. Maa ülekarjatamise tõttu võib maa rohukamar kahjustuda, kui loomade karjatamisel ei järgita sobivat karjatamiskoormust ehk ei arvestata konkreetse maa karjatamise taluvust või ei arvestata konkreetse aasta rohukasvu ja ilmastikuolusid. Ülekarjatamise vältimiseks on soovitatav karjamaat plaanipäraselt vahetada, jootmiskohti liigutada ja karjatada loomaliike vahelduvalt.

Mullaproovide analüüsimine

Rohumaadelt on seni põllukultuuride kasvatamiseks kasutatava maaga võrreldes vähem proove võetud ning tootmise väiksemat intensiivsust silmas pidades on see ka mõistetav.

Mullakaitseliselt on siiski oluline, et põllumajandustootja on teadlik ka oma rohumaa muldade seisundist. Mullaproovide tulemused on üldistatud kujul vajalikud ka riigi põllumajanduspoliitika kujundamiseks ja mitmete rohepöörde algatuste tarvis.

MULD toetuse taotlemisel peab taotleja korraldama kohustusealuse rohumaa kohta mullaproovide võtmise ning proovide saatmise mullaanalüüside tegemiseks akrediteeritud laboratooriumisse **hiljemalt teise kohustuseaasta 1. detsembriks**. Kui kohustusealuselt rohumaalt on varem võetud mullaproov ja selle kohta on väljastatud laboriprotokoll mulla happesuse, taimedele omastatava fosfori ja kaaliumi ning orgaanilise süsiniku sisalduse kohta, peab taotleja korraldama uue mullaproovi võtmise ja laboratooriumisse saatmise eelmise mullaproovi võtmise aastale järgneva viienda aasta 1. detsembriks.

Taotleja peab korraldama mullaproovide võtmise arvestusega, et **iga kuni 20 hektari turvasmullaga** kohustusealuse rohumaa või **iga kuni 2 hektari** maastikul väga varieeruva **erodeeritud ja deluviaalmuldade kompleksiga mullaga** kohustusealuse rohumaa kohta on võetud üks mullaproov. Kui taotlejal on nii turvasmuldi kui ka erodeeritud muldi, peab mullaproovid võtma nii turvasmullaga kui ka erodeeritud mullaga rohumaa kohta.

- Näiteks, kui taotlejal on 10 hektarit turvasmuldi ja 5 hektarit erodeeritud muldi, millele ta taotleb MULD toetust, tuleb turvasmullaga põldudelt võtta 1 mullaproov ja erodeeritud muldadega põldudelt 3 mullaproovi.

Võetud mullaproovidest tuleb määrata mulla happesus, taimedele omastatava fosfori ja kaaliumi sisaldus ning orgaanilise süsiniku sisaldus. Kui kohustusealust rohumaad on üle kümne hektari, peab mullaproovid võtma Maaelu Teadmuskeskuse (edaspidi METK) korraldatud mullaproovivõtjate koolituse läbinud isik. Mullaproovivõtjate nimekiri on leitav [METKi kodulehelt](#).

Mulla happesus määratakse kaaliumkloriidi lahusest, taimedele omastatava fosfori ja kaaliumi sisalduse määramiseks kasutatakse Mehlich 3, Egnér-Riehm topeltlaktaadi või Egnér-Riehm-Domingo ammooniumatsetaat-laktaadi meetodit.

Laboratooriumi väljastatud laboriprotokollid analüüsitulemustega peavad olema kohapeal kontrollimiseks kättesaadavad.

Mullakaitselisel koolitusel osalemine

Teise kohustuseaasta 1. detsembriks peab taotleja või taotleja heaks tegutsev füüsiline isik, kes tegeleb taotleja põllumajanduslikus majapidamises põllumajandusliku tegevusega, osalema vähemalt ühel mullakaitselisel koolitusel. Töösuhet kinnitavad andmed peavad olema registreeritud Maksu- ja Tolliameti [töötamise registris](#). Mullakaitseline koolitus peab olema korraldatud strateegiakava alusel antava teadmussiirde ja innovatsioonisüsteemi arendamise toetuse raames ning koolituseks loetakse infopäev, konverents ja esitlustegevus.

Kohustuse ülevõtmise korral, kui kohustuse võtab üle isik, kellel ei ole kohustust, peab taotleja või taotleja heaks tegutsev füüsiline isik, kes tegeleb taotleja põllumajanduslikus majapidamises põllumajandusliku tegevusega, osalema vähemalt ühel mullakaitselisel koolitusel kohustuse ülevõtmisele järgneva kohustuseaasta 1. detsembriks.

Kui kohustust suurendatakse üle määrukses sätestatud määra, mille tulemusena algab uus 5-aastane kohustus, ei pea taotleja ega taotleja heaks tegutsev füüsiline isik, kes tegeleb taotleja põllumajanduslikus majapidamises põllumajandusliku tegevusega, koolitusel uuesti osalema.

3.2. Põhjavee kaitse (PÕHJAVESI) toetuse saamise nõuded

PÕHJAVESI toetuse andmise tingimused ja kord on sätestatud maaeluministri 27. detsembri 2022. aasta määrusega nr 87 „[Perioodi 2023–2027 põhjavee kaitse toetus](#)“.

Baasnõuded

Taotleja peab kohustuseperioodi jooksul täitma järgmisi baasnõudeid:

1) kannab andmed põllumajandusliku tegevuse kohta [veeseaduse](#) alusel peetavasse põlluraamatusse;

2) koostab [veeseaduse](#) § 162 alusel väetamisplaani;

3) täidab maaeluministri 21. detsembri 2022. aasta määruses nr 68 „[Maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise nõuded ning kohustuslikud majandamisnõuded](#)” sätestatud järgmisi nõudeid:

- põllumajandustootja **säilitab püsirohuma pindala** vähemalt ulatuses, mis on võrdne pindala- ja loomapõhiste toetuste taotluse esitamise aastale eelnenud kalendriaastal esitatud taotluse alusel kindlaks määratud püsirohuma pindalaga. Kui püsirohuma antakse üle teisele põllumajandustootjale, läheb ülevõtjale üle ka püsirohuma säilitamise kohustus. Püsirohuma tagasirajamise kohustuse saamisel peab püsirohuma olema tagasi rajatud püsirohuma tagasirajamise kohustuse määramise aastale järgneva aasta 15. juuniks. Olemasolevaid püsirohuma ei tohi üles harida. Lubatud on püsirohumaade asendamine. Ülesharitava püsirohumaaga võrdse pindala ulatuses asendatav püsirohuma saab olla ainult maa, mis muutub vanusega püsirohumaaks ehk on asendamise aastal 6 aasta vanune;
- **keskkonnatundliku püsirohuma kasutusotstarvet ei ole lubatud muuta.** Pärandniidu ja inventeeritud väärtusliku püsirohuma uuendamine ei ole lubatud. Keskkonnatundliku püsirohuma, mille muld on 100 protsendi ulatuses turvasmuld, uuendamine on lubatud üksnes pealtkülvi teel. Uuendamisest tuleb PRIAt eelnevalt teavitada. Põllumajandustootja, kes on muutnud keskkonnatundliku püsirohuma kasutusotstarvet või nimetatud ala üles kündnud, peab püsirohuma tagasi rajama PRIA määratud tähtpäevaks. Maaeluministri 20. detsembri 2022. aasta määruse nr 67 „[Põllumassiivi kaardi koostamise, põllumassiivi toetusõigusliku pindala määramise ja põllumassiivi kasutamise kohta andmete esitamise tingimused ja kord](#)“ § 4 lõike 5 kohaselt on keskkonnatundlik püsirohuma Natura 2000 võrgustiku alal asuv:
 - ❖ püsirohuma, mille muld on 100 protsendi ulatuses turvasmuld;
 - ❖ pärandniit;
 - ❖ inventeeritud väärtuslik püsirohuma. Väärtuslikke rohumaad alles kaardistatakse. Tõenäoliselt saab inventeerimine tehtud 2025. aastaks, osaliselt ka juba 2024. aasta taotlusperioodiks. Seni, kuni väärtuslikud püsirohumaad ei ole kaardistatud, tuleb lähtuda sellest, kas püsirohuma on 100% turvasmullaga püsirohuma Natura 2000 alal või pärandniit Natura 2000 alal. Kui püsirohuma ei vasta eelnimetatud tingimustele, on tegemist tavapärase püsirohumaaga, millele keskkonnatundliku püsirohuma säilitamise nõue ei rakendu.

Põhjaveekaitse tegevuse elluviimise nõuded rohumaal

Taotleja peab 5-aastase kohustuseperioodi jooksul täitma toetuse nõudeid kogu kohustusealusel rohumaal. Toetusõiguslik on üksnes rohumaa, mistõttu juhul, kui kohustuse võtmisele eelnenud kalendriaastal ei kasvatatud sellel maal heintaimi, peab rohumaa olema rajatud hiljemalt esimese kohustuseaasta 15. juuniks.

Mullaharimistöödega ei tohi rohukamarat kahjustada. Rohumaad ei tohi künda, kultiveerida, koorida, randaalida, freesida ega teha muid rohukamarat kahjustavaid mullaharimistöid. Rohumaad võib uuendada üksnes otsekülvi ja pealtparandamise teel. Rohumaa äestamine on lubatud.

Rohumaa ülekarjatamine ja üldhävitava süsteemse toimega herbitsiidi (glüfosaat) kasutamine on keelatud. Maa ülekarjatamise tõttu võib maa rohukamar kahjustuda, kui loomade karjatamisel ei järgita sobivat karjatamiskoormust ehk ei arvestata konkreetse maa karjatamise taluvust või ei arvestata konkreetse aasta rohukasvu ja ilmastikuolusid. Ülekarjatamise vältimiseks on soovitatav karjamaid plaanipäraselt vahetada, jootmiskohti liigutada ja karjatada loomaliike vahelduvalt.

Mullaproovide analüüsimine

Rohumaadelt on seni põllukultuuride kasvatamiseks kasutatava maaga võrreldes vähem proove võetud ning tootmise väiksemat intensiivsust silmas pidades on see ka mõistetav. Veekaitseks on siiski oluline, et põllumajandustootja on teadlik ka oma rohumaa muldade seisundist. Mullaproovide tulemused on üldistatud kujul vajalikud ka riigi põllumajanduspoliitika kujundamiseks ja mitmete rohepöörde algatuste tarvis.

Nõude täitmiseks peab taotleja korraldama kohustusealuse rohumaa kohta mullaproovide võtmise ning proovide saatmise mullaanalüüside tegemiseks akrediteeritud laboratooriumisse **hiljemalt teise kohustuseaasta 1. detsembriks**. Kui kohustusealuselt rohumaalt on varem võetud mullaproov ja selle kohta on väljastatud laboriprotokoll mulla happesuse, taimedele omastatava fosfori ja kaaliumi ning orgaanilise süsiniku sisalduse kohta, peab taotleja korraldama uue mullaproovi võtmise ja laboratooriumisse saatmise eelmise mullaproovi võtmise aastale järgneva viienda aasta 1. detsembriks.

Taotleja peab korraldama mullaproovide võtmise arvestusega, et **iga kuni 5 hektari kohustusealuse rohumaa** kohta on võetud üks mullaproov, millest on võimalik määrata mulla happesus, taimedele omastatava fosfori ja kaaliumi sisaldus ning orgaanilise süsiniku sisaldus. Kui kohustusealust rohumaad on üle kümne hektari, peab mullaproovid võtma Maaelu Teadmuskese (edaspidi METK) korraldatud mullaproovivõtjate koolituse läbinud isik. Mullaproovivõtjate nimekiri on leitav [METKi kodulehelt](#).

Mulla happesus määratakse kaaliumkloriidi lahusest, taimedele omastatava fosfori ja kaaliumi sisalduse määramiseks kasutatakse Mehlich 3, Egnér-Riehm topeltlaktaadi või Egnér-Riehm-Domingo ammooniumatsetaat-laktaadi meetodit.

Laboratooriumi väljastatud laboriprotokollid analüüsitulemustega peavad olema kohapeal kontrollimiseks kättesaadavad.

Veekaitseksel koolitusel osalemine

Teise kohustuseaasta 1. detsembriks peab taotleja või taotleja heaks tegutsev füüsiline isik, kes tegeleb taotleja põllumajanduslikus majapidamises põllumajandusliku tegevusega, osalema vähemalt ühel veekaitseksel koolitusel. Töösuhet kinnitavad andmed peavad olema registreeritud Maksu- ja Tolliametis [töötamise registris](#). Veekaitseksel koolitus peab olema korraldatud strateegiakava alusel antava teadmussirde- ja innovatsioonisüsteemi arendamise toetuse raames ning koolituseks loetakse infopäev, konverents ja esitlustegevus.

Kohustuse ülevõtmise korral, kui kohustuse võtab üle isik, kellel ei ole kohustust, peab taotleja

või taotleja heaks tegutsev füüsiline isik, kes tegeleb taotleja põllumajanduslikus majapidamises põllumajandusliku tegevusega, osalema vähemalt ühel veekaitsealasel koolitusel kohustuse ülevõtmisele järgneva kohustuseaasta 1. detsembriks.

Kui kohustust suurendatakse üle määruses sätestatud määra, mille tulemusena algab uus 5-aastane kohustus, ei pea taotleja ega taotleja heaks tegutsev füüsiline isik, kes tegeleb taotleja põllumajanduslikus majapidamises põllumajandusliku tegevusega, koolitusel uuesti osalema.

3.3. Pinnavee kaitse (PINNAVESI) toetuse saamise nõuded

PINNAVESI toetuse andmise tingimused ja kord on sätestatud maaeluministri 27. detsembril 2022. aasta määrusega nr 88 „[Perioodi 2023–2027 pinnavee kaitse toetus](#)“.

Baasnõuded

Taotleja peab kohustuseperioodi jooksul täitma järgmisi baasnõudeid:

1) kannab andmed põllumajandusliku tegevuse kohta [veeseaduse](#) alusel peetavasse põlluraamatusse;

2) koostab [veeseaduse](#) § 162 alusel väetamisplaani;

3) täidab maaeluministri 21. detsembril 2022. aasta määruses nr 68 „[Maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise nõuded ning kohustuslikud majandamisnõuded](#)” sätestatud järgmisi nõudeid:

- põllumajandustootja **säilitab püsirohumaa pindala** vähemalt ulatuses, mis on võrdne pindala- ja loomapõhiste toetuste taotluse esitamise aastale eelnenud kalendriaastal esitatud taotluse alusel kindlaks määratud püsirohumaa pindalaga. Kui püsirohumaa antakse üle teisele põllumajandustootjale, läheb ülevõtjale üle ka püsirohumaa säilitamise kohustus. Püsirohumaa tagasirajamise kohustuse saamisel peab püsirohumaa olema tagasi rajatud püsirohumaa tagasirajamise kohustuse määramise aastale järgneva aasta 15. juuniks. Olemasolevaid püsirohumaaid ei tohi üles harida. Lubatud on püsirohumaade asendamine. Ülesharitava püsirohumaaga võrdse pindala ulatuses asendatav püsirohumaa saab olla ainult maa, mis muutub vanusega püsirohumaaks ehk on asendamise aastal 6 aasta vanune;
- **vooluveekogu ääres asuva põllu ja voluueekogu vahele tuleb jätta puhverriba**, kus on keelatud väetise ja taimekaitsevahendi kasutamine. Puhverriba laius arvestatakse [veeseaduse](#) § 118 lõigetes 3 ja 4 sätestatud lähtejoonest. Puhverriba laius on:
 - 1) 1 meetrit – alla 10 km² valgalaga peakraavi või maaparandussüsteemi avatud eesvooluna kasutatava kraavi puhul, välja arvatud punktis 2 sätestatud juhul;
 - 2) 3 meetrit – alla 10 km² valgalaga peakraavi või maaparandussüsteemi avatud eesvooluna kasutatava kraavi puhul, kui see asub vähemalt 10% maapinna kaldega alal;
 - 3) 10 meetrit – jõe, oja ja kanali puhul;
 - 4) 10 meetrit – üle 10 km² valgalaga peakraavi ja maaparandussüsteemi avatud eesvooluna kasutatava voluueekogu puhul.Nõuet kohaldatakse sellise kraavi, peakraavi, jõe, oja ja kanali puhul, mille veekogutüüp on Eesti looduse infosüsteemi andmete kohaselt peakraav, kraav, jõgi, oja või kanal, ja sellise kraavi puhul, mida kasutatakse maaparandussüsteemi avatud eesvooluna;
- **keskkonnatundliku püsirohumaa kasutusotstarvet ei ole lubatud muuta**. Pärandniidu ja inventeeritud väärtusliku püsirohumaa uuendamine ei ole lubatud. Keskkonnatundliku püsirohumaa, mille muld on 100 protsendi ulatuses turvasmuld, uuendamine on lubatud

üksnes pealtkülvi teel. Uuendamisest tuleb PRIAt eelnevalt teavitada. Põllumajandustootja, kes on muutnud keskkonnatundliku püsirohumaat kasutusotstarvet või nimetatud ala üles kündnud, peab püsirohumaat tagasi rajama PRIA määratud tähtpäevaks. Maaeluministri 20. detsembri 2022. aasta määruse nr 67 „[Põllumassiivi kaardi koostamise, põllumassiivi toetusõigusliku pindala määramise ja põllumassiivi kasutamise kohta andmete esitamise tingimused ja kord](#)“ § 4 lõike 5 kohaselt on keskkonnatundlik püsirohumaat Natura 2000 võrgustiku alal asuv:

- ❖ püsirohumaat, mille muld on 100 protsendi ulatuses turvasmuld;
- ❖ pärandniit;
- ❖ inventeeritud väärtuslik püsirohumaat. Väärtuslikke rohumaad alles kaardistatakse. Tõenäoliselt saab inventeerimine tehtud 2025. aastaks, osaliselt ka juba 2024. aasta taotlusperioodiks. Seni, kuni väärtuslikud püsirohumaad ei ole kaardistatud, tuleb lähtuda sellest, kas püsirohumaat on 100% turvasmullaga püsirohumaat Natura 2000 alal või pärandniit Natura 2000 alal. Kui püsirohumaat ei vasta eelnimetatud tingimustele, on tegemist tavapärase püsirohumaaga, millele keskkonnatundliku püsirohumaat säilitamise nõue ei rakendu.

Pinnaveekaitse tegevuse elluviimise nõuded rohumaal

Taotleja peab 5-aastase kohustuseperioodi jooksul täitma toetuse nõudeid kogu kohustusealusel rohumaal. Toetusõiguslik on üksnes rohumaat, mistõttu juhul, kui kohustuse võtmisele eelnenud kalendriaastal ei kasvatatud sellel maal heintaimi, peab rohumaat olema rajatud hiljemalt esimese kohustuseaasta 15. juuniks. Kuna kohustusealusel maal ei ole lubatud kasutada väetisi ja taimekaitsevahendeid, muutuvad need alad pikema aja jooksul peamiselt loodusliku taimikuga rohumaadeks. Lihtsustatult öeldes tuleb peamise nõudena pinnaveekogumi äärde jätta kohustuseperioodi ajaks veeseaduse kohasele 10-meetrisele veekaitsevööndile lisaks 40-meetrine täiendav puhverala ja 20-meetrisele veeseaduse kohasele veekaitsevööndile lisaks 30-meetrine täiendav puhverala.

Täiendavat puhverala ehk veekaitse rohumaad ei tohi künda, kultiveerida, koorida, randaalida, freesida ega teha muid rohukamarat kahjustavaid mullaharimistõid. Samuti ei ole lubatud seda rohumaad uuendada ning keelatud on rohumaat ülekarjatamine. Maa ülekarjatamise tõttu võib maa rohukamar kahjustuda, kui loomade karjatamisel ei järgita sobivat karjatamiskoormust ehk ei arvestata konkreetse maa karjatamise taluvust või ei arvestata konkreetse aasta rohukasvu ja ilmastikuolusid. Ülekarjatamise vältimiseks on soovitatav karjamaid plaanipäraselt vahetada, jootmiskohti liigutada ja karjatada loomaliike vahelduvalt.

Väetise ja reoveesette kasutamine, sõnnikuhoidla ja -auna ning punktkoormusobjekti, sealhulgas loomade söötmis- ja jootmiskoht, paigaldamine on veekaitse rohumaal keelatud. [Veeseaduse](#) § 196 lõikes 1 nimetatud registreeringuta on veekaitse rohumaal keelatud keemilise taimekaitsevahendi kasutamine.

Eespool toodud nõudeid ei kohaldata maaparanduse investeeringutoetuse abil rajatud veekaitsevööndi laiendi hooldamisel, kus tuleb järgida maaparandussüsteemi ehitusprojektis ja maaeluministri 19. detsembri 2018. aasta määruses nr 75 „[Maaparandushoiutööde nõuded](#)” § 16 lõigetes 1 ja 2 sätestatud nõudeid:

- ❖ kui veekaitsevööndi laiendi maa-alal kasvab puittaimestik, kujundatakse sinna põõsarindeta puistu, mille puuvõrade liitus on kuni 60 protsenti. Kui veekaitsevööndi laiendit läbib drenaažikollektor, raiutakse puittaimestik mõlemalt poolt kollektorit viie meetri ulatuses;
- ❖ veekaitsevööndi laiendil taastatakse vall-nõva, kui selle valli harja kõrgus mõõdetuna nõva põhjast on väiksem kui kümme sentimeetrit.

Veekaitseksel koolitusel osalemine

Teise kohustuseaasta 1. detsembriks peab taotleja või taotleja heaks tegutsev füüsiline isik, kes tegeleb taotleja põllumajanduslikus majapidamises põllumajandusliku tegevusega, osalema vähemalt ühel veekaitseksel koolitusel. Töösuhet kinnitavad andmed peavad olema registreeritud Maksu- ja Tolliametis [töötamise registris](#). Veekaitseksel koolitus peab olema korraldatud strateegiakava alusel antava teadmussirde- ja innovatsioonisüsteemi arendamise toetuse raames ning koolituseks loetakse infopäev, konverents ja esitlustegevus.

Kohustuse ülevõtmise korral, kui kohustuse võtab üle isik, kellel ei ole kohustust, peab taotleja või taotleja heaks tegutsev füüsiline isik, kes tegeleb taotleja põllumajanduslikus majapidamises põllumajandusliku tegevusega, osalema vähemalt ühel veekaitseksel koolitusel kohustuse ülevõtmisele järgneva kohustuseaasta 1. detsembriks.

Kui kohustust suurendatakse üle määrukses sätestatud määra, mille tulemusena algab uus 5-aastane kohustus, ei pea taotleja ega taotleja heaks tegutsev füüsiline isik, kes tegeleb taotleja põllumajanduslikus majapidamises põllumajandusliku tegevusega, koolitusel uuesti osalema.

3.4. Pärandniidu hooldamise (NIIT) toetuse saamise nõuded

NIIT toetuse andmise tingimused ja kord on sätestatud maaeluministri 23. detsembri 2022. aasta määrusega nr 79 „[Perioodi 2023–2027 pärandniidu hooldamise toetus](#)“ (edaspidi määrus nr 79).

Baasnõuded

Taotleja peab kohustuseperioodi jooksul täitma järgmisi baasnõudeid:

1) **ei kahjusta pärandniitu**. Pärandniidu kahjustamiseks loetakse, kui taimkate on hävitatud või pärandniidul on tekkinud mitteomane liigiline koosseis. Pärandniidu kahjustamiseks ei loeta karjatamisel tekkivaid väiksepinnaalisi (kuni 0,05 ha suuruseid) rohukamara kahjustusi. Pärandniidul on keelatud järgmised tegevused: väetamine, taimekaitsevahendite kasutamine, mullaharimine, metsa istutamine, maapõue kasutamine, loata ehitiste püstitamine või laiendamine, sh tiigi jm veekogu ning maaparandussüsteemi rajamine, v.a juhul, kui tegevus on kooskõlas [looduskaitseadusega](#);

2) **kontrollib [loomakaitseaduse](#) alusel põllumajanduslooma tervist ja heaolu nii sageli, kui seda on vaja välditavate kannatuste ärahoidmiseks**. Nõuet tuleb täita kogu põllumajanduslikus majapidamises peetavate loomade puhul, sh ka nende loomade puhul, keda NIIT taotletud aladel ei karjatata. Looma pidamisega vahetult tegelevale füüsilisel isikul peavad olema vajalikud teadmised looma anatoomiast, füsioloogiast, loomaliigile omastest käitumisharjumustest ja loomakaitseadusest ning asjakohased praktilised oskused;

3) **kannab andmed** põllumajandusliku tegevuse kohta [veeseaduse](#) alusel peetavasse **põlluraamatusse**;

4) täidab maaeluministri 21. detsembri 2022. aasta määruses nr 68 „[Maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hooldamise nõuded ning kohustuslikud majandamisnõuded](#)” sätestatud järgmisi nõudeid:

- põllumajandustootja **säilitab püsirohuma pindala** vähemalt ulatuses, mis on võrdne pindala- ja loomapõhiste toetuste taotluse esitamise aastale eelnenud kalendriaastal esitatud taotluse alusel kindlaks määratud püsirohuma pindalaga. Kui püsirohuma antakse üle teisele põllumajandustootjale, läheb ülevõtjale üle ka püsirohuma säilitamise kohustus. Püsirohuma tagasirajamise kohustuse saamisel peab püsirohuma olema tagasi rajatud

püsirohumaatagasisirajamise kohustuse määramise aastale järgneva aasta 15. juuniks. Olemasolevaid püsirohumaaid ei tohi üles harida. Lubatud on püsirohumaade asendamine. Ülesharitava püsirohumaaga võrdse pindala ulatuses asendatav püsirohumaat saab olla ainult maa, mis muutub vanusega püsirohumaaks ehk on asendamise aastal 6 aasta vanune;

- **keskkonnatundliku püsirohumaat kasutusotstarvet ei ole lubatud muuta.** Pärandniidu ja inventeeritud väärtusliku püsirohumaat uuendamine ei ole lubatud. Keskkonnatundliku püsirohumaat, mille muld on 100 protsendi ulatuses turvasmuld, uuendamine on lubatud üksnes pealtkülvi teel. Uuendamisest tuleb PRIAt eelnevalt teavitada. Põllumajandustootja, kes on muutunud keskkonnatundliku püsirohumaat kasutusotstarvet või nimetatud alal üles kündnud, peab püsirohumaat tagasi rajama PRIA määratud tähtpäevaks. Maaeluministri 20. detsembri 2022. aasta määruse nr 67 „[Põllumassiivi kaardi koostamise, põllumassiivi toetusõigusliku pindala määramise ja põllumassiivi kasutamise kohta andmete esitamise tingimused ja kord](#)“ § 4 lõike 5 kohaselt on keskkonnatundlik püsirohumaat Natura 2000 võrgustiku alal asuv:
 - ❖ püsirohumaat, mille muld on 100 protsendi ulatuses turvasmuld;
 - ❖ pärandniit;
 - ❖ inventeeritud väärtuslik püsirohumaat. Väärtuslikke rohumaaid alles kaardistatakse. Tõenäoliselt saab inventeerimine tehtud 2025. aastaks, osaliselt ka juba 2024. aasta taotlusperioodiks. Seni, kuni väärtuslikud püsirohumaad ei ole kaardistatud, tuleb lähtuda sellest, kas püsirohumaat on 100% turvasmullaga püsirohumaat Natura 2000 alal või pärandniit Natura 2000 alal. Kui püsirohumaat ei vasta eelnimetatud tingimustele, on tegemist tavapärase püsirohumaataga, millele keskkonnatundliku püsirohumaat säilitamise nõue ei rakendu.

Põhitegevuse nõuded

Pärandniidu hooldamise põhitegevuse nõudeid tuleb täita 5-aastase kohustuseperioodi jooksul kogu kohustusealusel maal. Pärandniitu tuleb hooldada kaitsekorras (kaitse-eeskiri, kaitsekorralduskava, liigi kaitse ja ohjamise tegevuskava, pärandniitude tegevuskava või muu KeA haldusakt) ning [määruses nr 79](#) ettenähtud tingimuste kohaselt. Kui kaitsekord ja määruses nr 79 sätestatud nõuded ei ole koosõlas, rakendab KeA kaitsekorda. Pärandniidu hooldajad näevad alapõhiseid hooldamistingimusi [e-PRIAs](#).

Alates teisest kohustuseaastast võib üks kord kohustuseperioodi jooksul jätta pärandniidu hooldamata ehk võtta puhkeaasta, kui pärandniit on heas seisus. KeA hindab pärandniidu head seisundit ja märgib e-PRIAs enne taotlusperioodi algust alad, kuhu on võimalik puhkeaastat võtta. PRIA kontrollib taotluse esitamise käigus, kas taotleja on juba üks kord kohustuseperioodi jooksul puhkeaasta võtmise võimaluse ära kasutanud või mitte. Kui taotleja on alal puhkeaasta võtmise võimaluse juba ära kasutanud, siis e-PRIAs vastavat puhkeaasta võtmise valikut enam alale märkida ei saa. Seda ka juhul, kui KeA on vastava võimaluse ette näinud. Puhkeaastal makstakse pärandniidu hooldajale toetust eelmisel kohustuseaastal taotletud põhitegevuse ühikumäära alusel.

- **Pärandniidu niitmine**

Tuginedes kaitsekorralduslikele dokumentidele või määruse nr 79 tingimustele määrab KeA niitmise algusaja, mida taotleja näeb e-PRIAs. Kui niitmise algusaega ei ole määratud, võib niita endale sobival ajal. Kui niitmise algusaeg on KeA poolt määratud, ei tohi pärandniitu niita enne nimetatud tähtpäeva.

Kui pärandniidul on kaitsealuse maas pesitseva linnuliigi elupaik, mille kohta on andmed kantud EELISesse, võib pärandniitu niita alates 15. juulist. Kui taotleja kõikidel pärandniitudel on

kaitsealuse maas pesitseva linnuliigi elupaik, võib kuni 20 protsenti pärandniidust niita enne 15. juulit. Niitmisel alates 15. juulist on kõrgem ühikumäär, kuna sööda toiteväärtus suve jooksul langeb. Kui KeA ei ole määranud niitmist alates 15. juulist, võib taotleja hilisema niitmise valida niidetavale pärandniidule ka vabatahtlikult. Vastav valik tuleb sel juhul teha e-PRIAs taotlusvormil.

Heas seisus pärandniidul peab 5-30 protsenti alast jätma niitmata. Soovitatavalt võiks niitmata jäetud ala asuda igal aastal pärandniidu eri osas. 5-30 protsenti pärandniidu niitmata jätmise toetab elurikkust, võimaldab taimedel viljuda ning loob elupaiku. Kui aga ala ohustab seisundi halvenemine, tuleb kogu ala ära niita. KeA andmetele põhinedes on e-PRIAs enne taotlusperioodi algust iga ala kohta märgitud, kas ala tuleb 5–30 protsenti ulatuses niitmata jätta või tuleb kogu pärandniidu ala ära niita.

Üle 30 hektari suurust pärandniitu tuleb niita keskkonnasõbralikult keskelt-lahku või servast-serva. Tööde alustamisest peab teavitama KeAd. Servast-serva meetodil niitmisel liigutakse edasi-tagasi, niites järk-järgult ühest äärest teise. Keskelt-lahku meetodil niites tehakse esimene niide ala keskelt ning liigutakse järk-järgult ala ääre suunas. Suurte niidualade keskelt-lahku või servast-serva niitmine toetab elurikkuse säilimist, kuna võimaldab lindudel, väikeimetajatel ja putukatel niiduki eest niitmata aladele liikuda. Nõue ei kehti puisniitudel, kuna puisniidud on liigendatud puude ja põõsastega, lagedate niidualade kogupind on seetõttu väikesem ja niitmine toimub aeglasemalt väiksemate niidukitega.

Pärandniit peab olema niidetud ja niide kokku kogutud 1. septembriks. Kokku kogutud niide peab olema pärandniidult ära viidud niitmisele järgneva aasta 1. aprilliks. Niite ära viimise hiline tähtaeg on seotud pärandniitude traditsioonilise majandamisega. Niidetavate rohumaade puhul pärandniidu säilimiseks niitmise üksi ei piisa, vaid vajalik on ka niite kokku kogumine ja alalt ära viimine. Heina niitmine säilitab küll maastiku avatuna, kuid ei taga head liigilist koosseisu. Heina mahajätmisel moodustub kulukiht, millest taimed ei suuda läbi kasvada. Samuti takistab kulukiht seemnete idanemist. Heina kokku kogumine ja alalt ära viimine on oluline ka seetõttu, et sellega viiakse ära toitaineid, eelkõige lämmastikku. Taimed koguvad lämmastikku ja kasutavad seda taimekasvu soodustamiseks. Kui niidet ei koristataks ega viidaks ära, saaksid taimed, kes suudavad lämmastikku rohkem siduda ja tõhusamalt kasutada, teiste taimede ees kasvuks olulise eelise.

Niidetaval pärandniidul on hekseldamine keelatud. Hekseldamise keeld ei kehti puisniidu taastamisjärgse hooldamise korral, kuna vahetult pärast taastamist võib puisniidul olla vajalik juurevõsude hekseldamine. Samuti on hekseldamine lubatud pärandniidu parendamise lisategevuse taotlemisel ja karjatataval pärandniidul peale piisavat karjatamist.

Niidetavat pärandniitu võib pärast niitmist ja niite kokku kogumist karjatada. Toetust makstakse sellisel juhul ikkagi pärandniidu niitmise ühikumääraga. Karjatamisest ei ole vaja KeAd eelnevalt teavitada. Samuti ei pea taotleja järgima määruses nr 79 sätestatud karjatamise nõudeid, välja arvatud keeld anda loomadele lisaööta.

- **Pärandniidu karjatamine**

Kui KeA ei ole karjatamise algusaega määranud, võib karjatamisega alustada endale sobival ajal. KeA poolt määratud karjatamise algusaega näeb taotleja e-PRIAs. Kui KeA on karjatamise algusaja määranud, tuleb karjatamisega alustada hiljemalt KeA määratud tähtajal. Rannaalal peab karjatamisega alustama hiljemalt 31. mail. See on vajalik pilliroo tõrjumiseks, kuna loomad söövad meelsasti varakevadist noort pilliroogu ja rannaaladel on lindude jaoks oluline vaba veepiir.

Karjatamise tulemusena peab pärandniidu rohustu olema 1. oktoobriks 50 protsendi ulatuses madalaks s odud ning ülejäanud pärandniidul peab olema rohustu valdavalt s odud. Võrreldes kultuurrohumaaadega on pärandniidud oluliselt liigirikkamad. Hea karjatamistulemusega ala ei pea olema ülepinnaliselt ühtlaselt s odud taimestikuga ehk niitmiseiga võrdse tulemusega, alal võib olla ka loomade poolt s omata taimi. Alade hooldamist tuleks jätkata ka siis, kui järele on j anud taimestik, mida loomad üldjuhul ei são, et seeläbi suruda alla nende taimeliikide domineerimine. Võimalusel tuleks kasutada segakarjatamist, kuna erinevad kariloomad eelistavad erinevaid taimi ja nii tagatakse ala parem hooldatus. Hea karjatamistulemuse saavutamiseks peab karjatamisega alustama varakevadel ja karjakoplid peavad olema optimaalse suurusega, arvestades loomade arvu. Oluline on silmas pidada, et karjatatava ala üle niitmine või hekseldamine ei saa olla puuduliku karjatamise kompenseerimiseks. Madalaks s odud rohustu m aratlus sõltub pärandniidu t ubist ja konkreetsest hooldatavast alast. Parim tulemus on mosaiikselt madalaks s odud rohustu vaheldumisi kõrgema rohustu laikudega.

Pärandniidul on keelatud anda loomadele liss otta. Liss otmise tõttu võivad pärandniidul muutuda mullaomadused, mikrofloora ja mulla niiskustingimused ning eelise saada ebasoovitavad liigid, mis tõrjuvad teised liigid taimikust välja. Lisatoitainete tõttu muutub rohustu lopsakamaks ja liigivaesemaks. Silo- ja heinapallide viimisel pärandniidule antakse võimalus teatud rohttaimede seemneliseks paljunemiseks. Loomade liss otmisega võib kaasneda ka  lem arane ala tallamine ja kohtreostus, mistõttu võib pärandniit hävida. Loomadele võib anda liss otta väljaspool pärandniitu. Liss otmiseks ei loeta soola ja mineraali andmist loomadele, samuti on lubatud lühiajaliselt ja väikeses koguses heina ja muu s oda (nt õuna, kartuli, j us oda, jahu) andmine loomade kokku kogumise ja inimesega harjutamise eesmärgil. Kuna vili võib hakata idanema, ei tohi seda suures koguses maapinnale s omiseks puistata. Kui loomi ei ole võimalik teistele aladele suunata, tuleb liss oda s otmisala taotletavast pärandniidu alast välja arvata.

Pärandniitu võib enne karjatamist niita, kui KeA on sellise võimaluse enne taotlusperioodi algust e-PRIAs ette näinud. Karjatamise eelsel niitmisel peab täitma niitmise põhitegevuse nõudeid ja niitmine, niite kokku kogumine ning ära viimine peab toimuma enne 1. augustit.

Pärandniitu võib pärast karjatamist üle niita või hekseldada alates 1. augustist, kui karjatamise nõuded on selleks ajaks täidetud. Vähemalt kolm t op eva enne t oodega alustamist peab teavitama KeAd. Karjatatava ala üle niitmine või hekseldamine on t aiendav vahend ala hea seisundi tagamiseks või parema seisundi loomiseks, et eemaldada ebasoovitatav taimestik, mida loomad ei são.  leniitmine või hekseldamine ei saa olla vahend puuduliku karjatamise kompenseerimiseks. Karjatamise järgne niitmine või hekseldamine võib olla vajalik ebasoovitavate taimede tõrjumiseks või dominantliikide allasurumiseks. Puittaimestiku niitmine või hekseldamine võib olla vajalik taastamisjärgselt juurev su allasurumiseks ja juhul, kui loomade karjatamine ei suuda ära hoida kadakate või võsa pealekasvu. Kui niidetakse või hekseldatakse pärast karjatamise nõuete täitmist, võib niite/heksli maha jätta.

Rannaniidul ja loopealsel on lubatud ainult karjatamine. Niitmine on lubatud ainult juhul, kui see on vajalik liigikaitseliste eesmärkide saavutamiseks või kui ala on traditsiooniliselt kasutatud heinamaana ja KeA on sellise hooldamise viisi enne taotlusperioodi algust e-PRIAs ette näinud.

- **Puisniidu taastamisjärgne hooldamine**

Taastamisj rgset puisniitu peab hooldama niitmise, karjatamise või hekseldamise teel. Valida tuleb selline hooldusv te, mis tagab kõige parema tulemuse. Taastamisj rgselt ei pruugi olla puisniidul niitmiseks ja niite kokku kogumiseks piisavalt heina ja seetõttu võib esimestel aastatel pärast taastamist hooldada puisniitu hekseldamise või karjatamise teel või jätta pärast niitmist niite kokku kogumata. Kuna enamasti taastatakse puisniidud võsastunud või metsaaladelt, võib

olla vajalik hekseldamine juurevõsude tõrjumiseks. Kuna taastamisjärgselt ei ole puisniit veel heas seisus, siis puhkeastat võtta ei saa. Puisniidu taastamisjärgsel hooldamisel niitmise ja karjatamise põhitegevuse nõuded ei kehti, välja arvatud keeld anda loomadele lisasööta. Elurikkuse säästmiseks ei ole puisniidul hekseldamine lubatud enne 1. augustit. Puisniidu taastamisjärgne hooldamine peab olema lõppenud ja puisniit peab olema niidetud, karjatatud või hekseldatud 1. oktoobriks.

- **Tulemuspõhine viieaastane piloottegevus**

LIFE projektiga „Loodusrikas Eesti“ on liitunud kümnekond pärandniidu hooldajat ja nemad lähtuvad pärandniidu hooldamisel ja hindamisel nimetatud projektis ettenähtust. Piloottegevusega hõlmatud aladel tuleb projektis ettenähtud nõudeid täita 5-aastase kohustuseperioodi jooksul. Koostöös teadlastega katsetatakse uusi innovaatilisi lahendusi pilootaladel umbes 500-l hektaril, kus taotleja hindab pärandniitu vastavalt väljatöötatud metoodikale. Tulemuspõhise tegevuse valimisel võib niitmise, karjatamise ja pärandniidu parendamise lisategevuse nõudeid kooskõlastatult teadlaste ja KeAga pilootaladel muuta. Projektiga liitunud taotleja saab taotleda toetust põhitegevuse ja lisategevuste elluviimise eest, aga ei pea täitma määruses nr 79 sätestatud tingimusi, vaid järgida tuleb LIFE projekti „Loodusrikas Eesti“ raames välja töötatud hooldustingimusi.

Valitavad lisategevused

Lisategevust saab taotleda ainult sellele pärandniidule, kuhu on võetud põhitegevuse kohustus. Kõiki lisategevusi saab taotleda igal kohustuseperioodi aastal. Lisategevuse nõudeid tuleb täita ühe kalendriaasta jooksul.

- **Liigikaitseliselt olulise rannaala lisategevus**

Liigikaitseliselt olulise rannaala lisategevuse elluviimise eest antakse toetust pärandniidu kohta, mis paikneb liigikaitseliselt olulisel rannaalal. Liigikaitseliselt oluline rannaala on ala, mis vastab järgmistele nõuetele:

- ❖ ala on liigikaitseliselt olulise rannaalana kantud EELISesse;
- ❖ kui rannaalal on veepiir, peab rannaala olema vähemalt 75 protsendi ulatuses avatud veepiiriga;
- ❖ kui rannaalal ei ole veepiiri, peab rannaala külgnema alaga, millel on 75 protsendi ulatuses avatud veepiir;
- ❖ rannaalal ei tohi esineda puittaimestikku, välja arvatud koduloomade varjekohas;
- ❖ rannaala peab kokku moodustama vähemalt 45-hektarilise terviku, välja arvatud laiul asuv rannaala.

Liigikaitseliselt oluliste rannaalade lisategevuse jaoks on eksperdid välja valinud pärandniidud, kus asuvad olulised kurvitsaliste, sh niidurüdi pesitsusalad. Lisategevuse eesmärgiks on suunata need pärandniidud hooldusse ja tagada sellistel aladel kõrgem hoolduskvaliteet. Liigikaitseliselt olulise rannaala lisategevuse elluviimise korral peab karjatamise tulemusena pärandniidu rohustu olema 1. oktoobriks 75 protsendi ulatuses madalaks söödud ning ülejäänud pärandniidul peab olema rohustu valdavalt söödud. Samuti peab olema toetusalusel alal 75 protsendi ulatuses pilliroo vaba veepiir ning madalamad kohad nagu lõukad ja väikeveekogud peavad olema hooldatud. Rannaniidul on eriti olulised hästi hooldatud madalamad kohad. Kui vana taimestik veekogudesse jääb, hakkab see seal kogunema ja ajapikku lagunema. Nii ei sobi need ei kahlejatele, kuna kulukiht takistab maapinnalt toidu kätte saamist, ega ka kahepaiksetele sigimiseks, kuna neis pole laguneva taimestiku tõttu piisavalt hapnikku. KeA määrab enne taotlusperioodi algust rannaalad, mis on lisategevuse toetuse taotlemiseks toetusõiguslikud. Taotleja näeb neid alasid e-PRIAs.

- **Väärtuste hindamise lisategevus**

Väärtuste hindamise lisategevuse elluviimise korral hindab taotleja pärandniitu LIFE projekti „Loodusrikas Eesti“ raames välja töötatud metoodika alusel. Täpsem info ja juhendid väärtuste hindamise kohta on kättesaadavad LIFE-IP projekti kodulehel <https://www.loodusrikaseesti.ee/et/toetuste-uuendamine>. Ühele taotlejale antakse väärtuste hindamise lisategevuse elluviimise eest toetust kuni kolme pärandniidu kohta kalendriaastas. Lisategevuse võivad valida kõik pärandniidu hooldajad.

- **Pärandniidu käsitsi või hobuniidukiga niitmise lisategevus**

Pärandniidu käsitsi või hobuniidukiga niitmise lisategevuse korral tuleb niita kogu pärandniit vikati, trimmeri, hobuse ja hobuniiduki või motoplokiga. Motoplokiks loetakse mootoriga liikurit, mille võimsus ei ületa 15 hj. Heina võib kokku koguda tavalise tehnikaga. Tööde alustamisest peab teavitama KeAd. Lisategevuse taotlemisel ei kehti niitmise põhitegevuse nõuded, välja arvatud niite kokku kogumise ja alalt ära viimise kuupäevad. Lisategevusega toetatakse väikeste ja raskesti hooldatavate pärandniitude niitmist ning traditsiooniliste töövõtete säilimist. Väikesed pärandniidud on olulised avamaastiku liikidele elupaikade loomisel ja maastiku sidususe säilitamisel. Lisategevust saab valida ainult juhul, kui põhitegevuseks on valitud niitmine.

- **Laiu või väikesaare lisategevus**

Lisategevusega toetatakse ilma püsiva praamiühenduseta väikesaartel ja laidudel asuvate pärandniitude hooldamist. Laiu või väikesaare lisategevuse elluviimise korral antakse toetust sellise pärandniidu hooldamise eest, mis asub laiul või väikesaarel, kus puudub püsiv praamiühendus ja kuhu ei pääse teisiti kui muu veesõidukiga. Ühele taotlejale antakse laiul või väikesaare lisategevuse elluviimise eest toetust kuni 100 hektari pärandniidu kohta. KeA määrab enne taotlusperioodi algust need laidudel ja väikesaartel asuvad pärandniidud, mis on lisategevuse toetuse taotlemiseks toetusõiguslikud. Taotleja näeb neid alasid e-PRIA-s.

- **Pärandniidu või selle loodusliku loomastiku, taimestiku ja seenestiku liigi seisundi parendamise lisategevus**

Lisategevuse saab võtta juhul, kui pärandniidul on vaja teha lisatöid, et kaitsealuse pärandniidu või selle loodusliku loomastiku, taimestiku ja seenestiku liigi seisundit parendada. Taotleja võib valida lisategevuse juhul, kui on vaja teostada ühte või mitut järgmist tegevust:

- ❖ sonnide ja lompide taimestikust puhastamine;
- ❖ puistu kujundamine;
- ❖ mätaste eemaldamine;
- ❖ ebasoovitava taimestiku tõrjumine.

Lisategevust on võimalik taotleda eelnevalt piiritletud alale ja tingimustel, mida KeA on enne taotlusperioodi algust e-PRIA-s ette näinud. Kui pärandniidu hooldaja soovib lisategevust taotleda niidule, kuhu KeA pole enne taotlusperioodi algust lisategevuse taotlemise võimalust loonud, tuleb sellest KeA-le teada anda. Lisategevuse toetust saab taotleda ainult sellele osale pärandniidust, kus konkreetset tegevust on vaja ellu viia.

4. KOHUSTUS

MULD, PÕHJAVESI, PINNAVESI ja NIIT toetused on 5-aastase kohustuseperioodiga toetused, st viie järjestikuse kalendriaasta jooksul tuleb kohustusealusel maal järgida toetuse saamise

nõudeid. Näiteks 2023. aastal võetava kohustuse puhul algab kohustuseperiood 1. jaanuarist 2023 ja kestab kuni 31. detsembrini 2027.

Kohustusealuseks maaks loetakse esimesel kohustuseaastal esitatud taotluse alusel kindlaks määratud toetusõigusliku maa pindala suurus, kus toetusega seotud tegevust kohustuseperioodi jooksul ellu viiakse. Kohustusealune maa loetakse kindlaks määratuks tagasiulatuvalt alates kohustuseperioodi esimese kalendriaasta 1. jaanuarist.

Kohustusealuse maa pindala suurus võib kohustuseperioodi jooksul muutuda üksnes toetuste määrustes sätestatud ulatuses. Mõistliku paindlikkuse tarvis võib kohustusealuse maa asukoht muutuda põllu/pärandniidu ala piiride muutumise tõttu, kui see ei too kaasa kohustusealuse maa pindala muutumist. Siin on mõeldud ainult sama põllu/pärandniidu ala piiride muutumist.

- Näide: Taotleja võttis 2023. aastal kohustuse põllumassiivil X asuvale põllule nr 1 pindalaga 10 hektarit. 2024. aastal väheneb põllu nr 1 pindala ühest põllu servast 2 hektarit ja teisest põllu servast suureneb 2 hektari võrra. Põllu nr 1 pindala on seega 2024. aastal jätkuvalt 10 hektarit ehk kohustus ei ole vähenenud ega suurenenud. Sama loogika kehtib ka pärandniidu alade puhul.

4.1. Kohustuse suurendamine ja vähendamine

Kui kohustust suurendatakse taotleja kohustusealuse maa pindalast (so esimesel kohustuseaastal esitatud taotluse alusel kindlaks määratud toetusõigusliku maa pindala) selle maa arvelt, mille kohta ei ole kohustust võetud, siis kohustuseperioodi kestus ei muutu, kui kohustusealuse maa pindala suureneb kuni kaks hektarit või üle kahe hektari, aga moodustab kohustusealuse maa pindalast kuni 20 protsenti.

Kui kohustust suurendatakse taotleja kohustusealuse maa pindalast selle maa arvelt, mille kohta ei ole kohustust võetud, siis algab uus kohustus, mille kestus on viis järjestikust kalendriaastat, kui kohustusealuse maa pindala suureneb üle kahe hektari ja moodustab kohustusealuse maa pindalast üle 20 protsenti.

Kohustusealuse maa pindala võib vähendada kohustuse üleandmise korral. Kui kohustusealune maa antakse üle teisele isikule, võib teine isik kohustuse üle võtta. Kui teine isik kohustust üle ei võta, siis üleantud maa osas kohustus lõpeb.

Samuti on lubatud kohustusealuse maa pindala vähendada, kui MULD, PÕHJAVESI ja PINNAVESI kohustus lõpetatakse osaliselt või täielikult ja sama maa kohta võetakse strateegiakava alusel antava väärtusliku rohumaa mullakaitse toetuse, väärtusliku rohumaa põhjaveekaitse toetuse või NIIT toetuse kohustus. **NB!** Väärtusliku rohumaa mullakaitse toetus ja väärtusliku rohumaa põhjaveekaitse toetus rakendub alates 2024. aastast.

Kui kohustusealuse maa pindala vähendatakse muudel põhjustel, kui eelpool toodud, võib kohustusealuse maa pindala vähendada kuni 10 protsenti.

4.2. Kohustuse üleandmine ja ülevõtmine

Selleks, et tagada paindlikkus mitmeaastase kohustusega hõlmatud maade liikumisel majapidamiste vahel, on kohustust **alates teisest kohustuseaastast** lubatud osaliselt või täielikult teisele isikule üle anda või teiselt isikult üle võtta. Esimesel kohustuseaastal võib kohustuse üle anda vääramatu jõu või erandlike asjaolude esinemise korral ([vt p 5.7.](#)) või põllumajandusliku majapidamise üleandmise korral ([vt p 5.6.](#)).

4.3. MAK 2014–2020 kohustuse lõpetamine

Taotleja, kellel on kehtiv **MAK 2014–2020 piirkondliku mullakaitse** või **piirkondliku veekaitse toetuse kohustus**, võib oma kehtiva kohustuse lõpetada, kui ta võtab kogu sama maa kohta strateegiakava alusel antava MULD, PÕHJAVESI, PINNAVESI või NIIT toetuse kohustuse. Sellisel juhul MAK 2014–2020 kohustus lõpeb ja algab uus strateegiakava alusel antava toetuse kohustus, mille kestus on viis järjestikust kalendriaastat. Kui MAK 2014–2020 piirkondliku mullakaitse toetuse või piirkondliku veekaitse toetuse kohustusealune maa ei vasta seejuures kogu ulatuses strateegiakava alusel antava toetuse toetusõiguslikkuse nõuetele, siis vastavate toetuste kohustus selle maa osas lõpeb.

MAK 2014–2020 piirkondliku mullakaitse toetuse või piirkondliku veekaitse toetuse kohustuse lõpetamiseks tuleb PRIAle esitada avaldus e-PRIAs, kus tuleb menüüst „Dokumendid“ valida esitatud pindala- ja loomapõhiste toetuste taotlus, avada taotlustoimik ning seejärel vajutada taotlustoimiku päises paremal olevat nuppu „Lisa dokument“ või saata avaldus e-posti aadressil info@pria.ee (vt ka [p.5.3.](#)). Lisaks tuleb strateegiakava alusel võetava kohustuse võtmiseks valida pindala- ja loomapõhiste toetuste taotlusel vastava toetuse 5-aastase kohustuse võtmine.

Taotleja, kellel on kehtiv **MAK 2014–2020 poolloodusliku koosluse hooldamise (PLK) kohustus**, võib oma kehtiva kohustuse lõpetada, kui ta võtab kogu sama maa kohta NIIT kohustuse. Sellisel juhul PLK kohustus lõpeb ja algab NIIT kohustus, mille kestus on viis järjestikust kalendriaastat. PLK kohustuse lõpetamiseks ja NIIT kohustuse võtmiseks, tuleb e-PRIAs pindala- ja loomapõhiste toetuste taotlusel punktis 3.1.7 valida „Lõpetan perioodi 2014–2020 PLK 5-aastase kohustuse ja võtan sama maa kohta perioodi 2023–2027 NIIT 5-aastase kohustuse“.

5. TAOTLEMINE

Euroopa Liidu õigusega on liikmesriikidele antud suuremad volitused rakendada uuel perioodil senisest paindlikumat toetuse taotluse süsteemi (taotluste esitamine, taotluse muutmine, taotluse tagasivõtmine), mida kohaldatakse ühtse haldus- ja kontrollisüsteemi raames.

Kui 2014–2020 programmperioodil rakendati hilinenud taotluste esitamist, mille korral kohaldata 1% toetussumma vähendamist iga hilinenud tööpäeva kohta, siis uuel perioodil sellist süsteemi ei kohaldata.

Pindala- ja loomapõhiste toetuste taotlusi võetakse vastu 10. maist – 15. juunini 2023. Pärast vastuvõtuperioodi, s.o pärast 15. juunit, taotlust esitada ei saa.

Pindala- ja loomapõhiseid toetusi saate taotleda vaid elektrooniliselt [e-PRIA](#) kaudu. e-PRIAsse saate siseneda [PRIA kodulehe](#) kaudu, valides üleval parempoolses nurgas „Sisene e-PRIAsse“. e-PRIAsse sisenemiseks on vaja ID-kaarti ja selle PIN-koode. Lisaks on võimalik e-PRIAsse siseneda Mobiil-IDga ja kasutades TARA (turvaline autentimine asutuste e-teenustesse) teenust, kus lisavõimalusena saate sisse logida kasutades Smart-IDd. Euroopa Liidu kodanikel on lisaks võimalik e-PRIAsse sisse logida, kasutades nende päritoluriigi autentimisvahendeid.

Esmakordsel e-PRIAsse sisse logimisel kuvatakse Teile kasutustingimused, millega nõustumise järgselt tuleb valida esindatav, keda soovite esindada. Kui Te ei ole veel PRIA klient või kliendiandmeid on vaja muuta, valige siniselt menüüreal „Kliendi andmed“. Pärast kliendi andmete üle vaatamist palume kindlasti kinnitada andmete õigsust.

Volituste andmine kõigi e-PRIA teenuste kasutamiseks toimub e-PRIA teenuses „Esindusõigused ja volitused“. Kui taotlejal ei ole võimalik e-PRIAs digitaalselt volitusi anda,

saab esindaja määrata ka PRIA poolt välja töötatud soovituslikul vormil „Volikirja asjaajamiseks Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Ametiga“. Kui soovitakse anda piirangutega volitus, tuleb täita lisaks ka „Volikirja vormi lisa 1. Osaliste ehk piirangutega volituste andmine“. Volikirja vormid ja lisainfo leiata PRIA kodulehel Registrate menüü all asuvalt lehelt [Esindusõigused ja volitused](#).

Erandina (juhul, kui ei ole võimalik volitusi anda e-PRIAs, digitaalselt allkirjastatult või paberil) saab volitusi pindala- ja loomapõhiste toetuste taotluse esitamiseks anda ka telefoni teel. Selleks palume helistada registre osakonna infotelefonil 731 2311.

e-PRIA kasutamisel pakub taotlejatele tuge ka Maaelu Edendamise Sihtasutuse nõuandeteenistus. Täpsemat infot leiata [MES nõuandeteenistuse kodulehelt](#).

Taotlust saate esitada ka PRIA maakondlikes teenindusbüroodes olevate kliendarvutite kaudu.

Kliendarvuti kasutamiseks ning pindala- ja loomapõhiste toetuste taotluse esitamiseks PRIA maakondlikus teenindusbüroos palume eelnevalt broneerida aeg PRIA kodulehe kaudu aadressil <https://www.pria.ee/broneering>, pindala- ja loomatoetuste infotelefonil 737 7679 või helistades [maakondliku teenindusbüroo](#) telefonil. Teenindusbürood on avatud esmaspäevast kolmapäevani kell 9.00-16.00. Taotluse esitamiseks on vajalik kas ID-kaart, Mobiil-ID või Smart-ID. Veenduge, et Teil on olemas teenuse kehtivad PIN-koodid.

PRIA maakondlike teenindusbüroode töötajate ülesandeks on info edastamine, juhendmaterjalide jagamine ning e-PRIA teenuste ja kliendarvuti kasutajate abistamine. PRIA teenistujad ei tohi taotlejatele taotlusele kantavate andmete osas sisulist nõuannet jagada, küll aga võib PRIA teenistuja käest küsida teavet üldise informatsiooni, õigusaktide, e-PRIA kasutamise jms kohta.

Vajadusel saate taotlemise ja e-PRIA kasutamise kohta nõu küsida PRIA pindala- ja loomatoetuste infotelefonil 737 7679. Maakondlike teenindusbüroode kontaktandmed leiata [PRIA kodulehelt](#).

NB! Taotleja vastutab taotlusel esitatud andmete õigsuse eest!

5.1. Kliendiks registreerumine ja kliendiandmete muutmine

Kõik toetuste taotlejad peavad oma andmed kandma põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registrisse. Kui Te ei ole veel PRIA klient või kliendiandmeid on vaja muuta, saate vastavad toimingud teha [e-PRIA](#) teenuses „Kliendi andmed“. Andmete registrisse kandmise vormi leiata ka PRIA kodulehel Registrate menüü all asuvalt lehelt [Alustavale kliendile](#) ja kliendiandmete muutmise vormi leiata Registrate menüü all asuvalt lehelt [Kliendi andmete muutmine](#).

Kui registrisse kantud andmed on muutunud, peate esitama registrikande muutmise avalduse 15 tööpäeva jooksul alates andmete muutmisest.

Kindlasti palume üle kontrollida oma e-posti aadress PRIA registris. Andmeid saate kontrollida e-PRIA teenuses „Kliendi andmed“. Füüsilised isikud saavad e-posti aadressi muudatusest teada anda samas teenuses, juriidilised isikud peavad muudatuse tegema [äriregistris](#), kust e-posti aadressi andmed jõuavad PRIA kliendiregistrisse. Ajakohastatud andmed võimaldavad PRIA taotluse osas täiendavate küsimuste tekkimise korral Teiega operatiivselt ühendust võtta ja tagada toetuste kiire ning korrektse menetlemise.

5.2. Pindala- ja loomapõhiste toetuste taotluse täitmine ja esitamine e-PRIAs

Pindala- ja loomapõhiste toetuste taotlust saate esitada e-PRIA kaudu. e-PRIAsse saate sisse logida aadressil: epria.pria.ee. Pärast sisenemist valige esindatav.

Käesoleva aasta taotluse esitamist saate alustada e-PRIA esilehel menüüst „Taotlemine“ valides „Esita toetustaotlus“ ja rippmenüüst meede „Pindala- ja loomapõhiste toetuste taotlus“, seejärel vajutage nupule „Alusta esitamist“.

Pindala- ja loomapõhiste toetuste taotlus koosneb erinevatest plokkidest, mis lisanduvad vastavalt Teie poolt tehtud taotlemise märgetele. Taotluse plokkide punktide all on lisainfo konkreetse punkti kohta. Taotluse täitmise sammudes toimuvad eelkontrollid, mis juhivad tähelepanu võimalikele puudustele Teie taotlusel. Soovitame kindlasti tutvuda koondinfos kuvatud teadetega. Taotlusel esitatud andmete õigsuse eest vastutab taotleja.

Taotluse täitmise sammudeks on üldandmed, täitmine, koondinfo ja esitamine.

Üldandmed

Selles taotluse täitmise sammus näete enda kui taotleja andmeid ja volitatud esindaja andmeid. Volitatud esindajat saab muuta vajutades „Vaheta esindaja“. Kui käesoleva taotluse osas on vaja PRIA taotlejaga ühendust võtta, võetakse esmajärjekorras ühendust taotlusel valitud volitatud esindajaga.

Täitmine

Selles taotluse täitmise sammus on algselt näha 6 plokki, millele võib vastavalt plokkis 1, 2 ja 3 tehtud taotlemise märgetele plokkide juurde tekkida. Kindlasti pöörake tähelepanu plokkides taotlemise valikute tegemisel ekraanile ilmuvatele infotekstidele, mis annavad Teile taotluse täitmisel edasisi suuniseid.

1. Otsetoetused

Selles plokkis saate märkida need otsetoetused, mida soovite taotleda. Vt täpsemat infot otsetoetuste juhendist „Abiks taotlejale“, mis on leitav [PRIA kodulehelt](#).

2. Ökokavad

Selles plokkis saate märkida need ökokavad, mida soovite taotleda. Vt täpsemat infot ökokavade juhendist „Abiks taotlejale“, mis on leitav [PRIA kodulehelt](#).

3. Maaelu arengu toetused

Selles plokkis saate märkida need maaelu arengu pindala- ja loomapõhised toetused, mida soovite taotleda, sh MULD, PÕHJAVESI, PINNAVESI ja NIIT toetused.

MULD toetuse taotlemiseks tuleb punktis 3.1.4 valida „Võtan perioodi 2023–2027 MULD 5-aastase kohustuse“ ning lisaks tuleb põldude loetelus märkida toetuse taotlemine põldudele.

PÕHJAVESI toetuse taotlemiseks tuleb punktis 3.1.5 valida „Võtan perioodi 2023–2027 PÕHJAVESI 5-aastase kohustuse“ ning lisaks tuleb põldude loetelus märkida toetuse taotlemine põldudele.

PINNAVESI toetuse taotlemiseks tuleb punktis 3.1.6 valida „Võtan perioodi 2023–2027 PINNAVESI 5-aastase kohustuse“ ning lisaks tuleb põldude loetelus märkida toetuse taotlemine põldudele.

NIIT toetuse taotlemiseks tuleb punktis 3.1.7 valida „Võtan perioodi 2023–2027 NIIT 5-aastase

kohustuse“. Taotleja, kellel on kehtiv perioodi 2014–2020 PLK kohustus ja kes soovib võtta perioodi 2023–2027 NIIT kohustuse, peab valima „Lõpetan perioodi 2014–2020 PLK 5-aastase kohustuse ja võtan sama maa kohta perioodi 2023–2027 NIIT 5-aastase kohustuse“. Lisaks punktis 3.1.7 tehtud valikule, tuleb pärandniitude loetelus märkida toetuse taotlemine pärandniidu aladele.

4. Tingimuslikkuse ja nõuetele vastavuse küsimustik

Taotlusel on tingimuslikkuse ja nõuetele vastavuse küsimustiku punktides 4.1.1-4.1.8.3 ja 4.2.1 vaikumisi valikuks pandud „Ei“. Kui toodud väide Teie puhul kehtib, märkige valikuks „Jah“. Punktis 4.2.2 ja 4.2.3 märkige valikuvariantidest, millise loomse ja/või mitteloomse esmatoote tootmise ja turustamisega tegelete.

Põhjalikum info tingimuslikkuse süsteemi kohta on avaldatud [PRIA kodulehel](#).

5. Põldude loetelu

Põldude loetellu on ette kuvatud põldude haldamise teenuses olevad põllud, mis olid märgitud Teie eelmise aasta taotlusel. Taotlusel on kohustuslik näidata kõik Teie kasutuses olevad vähemalt 0,01 hektari suurused põllud. MULD, PÕHJAVESI ja PINNAVESI toetuse taotlemiseks peavad alla 0,30 hektari suurused põllud asuma ühe põllumassiivi piires kõrvuti ning nende pindala kokku peab olema vähemalt 0,30 hektarit. Taotlemise märgete tegemiseks vajalikud veerud tekivad plokkides „1. Otsetoetused“, „2. Ökokavad“ ja „3. Maaelu arengu toetused“ tehtud valikute alusel. Põlde on võimalik juurde lisada vajutades nuppu „Lisa taotlusele põlde“. Samuti on võimalik ettekuvatud põlde taotluselt eemaldada, tehes märke põllu rea ette ja vajutades nuppu „Eemalda valitud põllud“. Vajutades põllumassiivi nr/katastritunnusele, avaneb põllu kohta käiv info ja põllu joonis.

Põldude loetelus on võimalik muuta järgmisi põllu kohta käivaid andmeid:

- a) põllu number – võib olla kuni 16 tähemärki pikk number või tekst (täpitähti ei saa kasutada);
- b) maakasutus – valige sobiv maakasutus rippmenüüst:

- **(KV)** karjatamine väljaspool põllumajandusmaad – mittepõllumajanduslik maa, millele ei saa toetust taotleda, sest see ei vasta põllumajandusmaa definitsioonile, kuid millel karjatatakse mahepõllumajanduslikult peetavaid loomi. Selle valiku peavad tegema vaid mahetootjad, kes karjatavad sellistel aladel loomi;
- **(M)** mustkesa ehk põllumajanduskultuurideta kesa – kesa, kus vegetatsiooniperioodil toimub maa ettevalmistamine järgnevate kultuuride külviks ning eelkultuure ei kasvatata. Mustkesa tuleb harida soovitatavalt iga 2-3 nädala tagant, et umbrohutaimed ei kasvaks seal kõrgemaks kui 5 cm. Erandjuhul tulenevalt ilmastikust aktsepteeritakse mustkesana maad, millel umbrohtude kõrgus ei ületa 20 cm ja taimed ei ole jõudnud õitsemisfaasi;
- **(P)** põllumaa – teraviljad, õli- ja kiukultuurid, muud tehnilised kultuurid, kaunviljad, rühvelkultuurid, sööti jäetud maa, köögiviljad, ravim- ja maitsetaimed, mitmeliigiline väike põld ning lühiajaline rohumaad. Lühiajaliseks rohumaaks loetakse maa, millel kasvatatakse heintaimi kuni 5 aastat;
- **(PK)** püsikultuurid – külvikorravälised kultuurid, välja arvatud püsirohumaa ja püsikarjamaa, mis võtavad maa enda alla vähemalt viieks aastaks või kauemaks ja annavad korduvat saaki, sealhulgas puukoolid ja lühikese raieringiga madalmets;
- **(PR)** püsirohumaa – püsirohumaaks nimetatakse kõiki üle 5-aastaseid heintaimede põlde, mille maakasutuse tüübiks on taotlusel põldude loetelus märgitud püsirohumaa (PR). Täpsem info püsirohumaa kohta on leitav [PRIA kodulehel](#);
- **(TPR)** keskkonnatundlik püsirohumaa – püsirohumaa, mis asub Natura 2000 alal ning mille muld on 100% ulatuses turvasmuld;
- **(TAR)** tagasirajatud püsirohumaa – tagasirajatud püsirohumaad käsitletakse alates tagasirajamisest püsirohumaana. Tagasirajatud püsirohumaad tuleb hoida samal kohal kuni rohumaad muutumiseni püsirohumaaks;

c) põllumajanduskultuur – iga põllu kohta tuleb rippmenüüst valida üks kultuur vastavalt valitud maakasutuse tüübile. Valides põllumajanduskultuuri, mis vajab täpsustamist taotletavate toetuse nõuete hindamiseks, tuleb taotlejal märkida ka täpsustatud kultuur(id). Seda saab teha lingi „Täpsusta kultuuri“ alt. Linki kuvatakse vaid juhul, kui tegemist on kultuuriga, mida on võimalik täpsustada;

d) otstarve/kasutusviis – valige rippmenüüst sobiv valik vastavalt sellele, kuidas kultuuri kasvatate või mida plaanite põllumajanduskultuuriga teha:

- **(EI)** ei hoolda – taotlemise aastal põldu ei hooldata (taotleja võib üle aasta rohumaa põllu hooldamata jätta);
- **(HM)** haljasmassiks – haljalt koristatavad taimed haljasmassi saamiseks, k.a haljaskultuurid taastuenergia tootmiseks. Märgitakse juhul, kui rohumaalt viiakse niidetud rohi lauta loomadele või tehakse siloks või heinaks või rohi hekseldatakse. Kui põllul plaanitakse vegetatsiooniperioodi jooksul koristada haljasmassi ja ka loomi karjatada, tuleb valik HM või KAR teha vastavalt sellele, mis on nõ põhitegevus ja toimub põllul esimesena;
- **(K)** katmikalal – kultuurid, mis kogu kasvuperioodi või enamiku sellest asuvad kasvuhoonetes, mis on kaetud klaasiga, elastse või jäiga plastiga;
- **(KAR)** karjatatav rohumaa – kui rohumaad kasutatakse loomade karjatamiseks ja karjatamine toimub suuremal osal põllu pinnast, et sel viisil täita nõue hoida maad heas põllumajanduslikus korras. KAR mäрге tehakse nii siis, kui toimub ainult karjatamine kui ka siis, kui maad esmalt karjatatakse ning hiljem üle niidetakse. Kui põllul tehakse esmalt niitmine, näiteks haljasmassiks, ja alles pärast karjatatakse, siis KAR ei märgita;
- **(TA)** teraks või avamaal – põllumajanduskultuuri kasvatatakse eesmärgiga jätta teraks ja/või kasvatatakse põllumajanduskultuuri avamaal või madala katte all;

e) kasutusõigus – valige rippmenüüst maa kasutamise õiguslik alus:

- **(KR)** kirjalik rendileping;
- **(KV)** kasutusvaldus;
- **(M)** muu;
- **(O)** omandis;
- **(SR)** suuline rendileping.

Kui suurel põllul on mitu maa kasutamise õiguslikku alust, siis piisab, kui märkida õiguslik alus, millega on hõlmatud suurem osa põllust. Põldu ei pea taotlusel kasutusõiguse alusel osadeks jagama;

f) lisaks saate märkida, kas tegemist on HS, HK, HV või ENK põlluga ning lisada põllu kirjelduse. HS märgitakse, kui põldu kasutatakse heinaseemne kasvatamiseks. HK märgitakse, kui põldu kasutatakse haljaskesana. HV märgitakse haljasväetisena kasvatatavate taimede puhul haljasmassi muldaviimise aastal. ENK märgitakse, kui põllul kasvatatakse põllumajanduskultuuri energia saamise eesmärgil;

g) mahe maakasutus – täidavad mahetootjad. Mahetootjad täidavad kõikide oma põldude ja pärandniitude osas veeru „Mahe maakasutus“. Võimalikud valikud on: 1A – esimese aasta ülemineku põld; 2A – teise aasta ülemineku põld; 3A – kolmanda aasta ülemineku põld; M – mahepõllumajanduslik maa; MM – mitte mahepõllumajanduslik maa. Veergu on ette kuvatud Põllumajandus- ja Toiduameti poolt eelmisel aastal kindlaks tehtud ja PRIA-le edastatud mahe maakasutuse andmed. Taotleja peab andmed üle vaatama ja vajadusel muutma;

h) kui taotletud toetusel on määrusega sätestatud ka nõuded seoses taimekaitsevahendite kasutamisega, tuleb veerus „TKV“ teha mäрге nende põldude kohta, kus taimekaitsevahendeid

kasutatakse. Nõue märkida taotlusele andmed taimekaitsevahendite kasutamise kohta, tuleneb [komisjoni rakendusmääruse \(EL\) 2022/1173](#) artikkel 8 lõike 3 punktist f.

Põllu piiri või pindala muutmiseks vajutage vastava põllu rea lõpus olevale „Mine kaardile” nupule ja tehke muudatused ekraanile kuvataval kaardil. Taotlusel saate muuta või joonistada uut põldu.

Põldude joonistamisel jälgige, et:

- põld oleks märgitud õigele põllumassiivile;
- põld ei ületaks põllumassiivi piire, v.a juhul kui olete veendunud, et üle piiri joonistatud osa on toetusõiguslik;
- põldudest oleks joonistamisel välja jäetud mittetoetusõiguslikud 0,01 hektarist suuremad maa-alad (kivihunnikud, võsa, liigniisked alad, päikesepargid jms), millel põllumajanduslik tegevus ei ole võimalik. Püsivad objektid (hooned, tiigid jne) tuleb põllu pinnast välja joonistada sõltumata pindalast. Taotlemisel on aluseks eelmise või üleeelmise aasta ortofotod, millel ei pruugi kõiki mittetoetusõiguslikke objekte näha olla, kuid põllu joonistamisel tuleb need välja jätta;
- maastikuelementide alune pind oleks joonistatud põllu pinna sisse, võttes arvesse maastikuelementide toetusõiguslikkust sõltuvalt maakasutuse tüübist.

Kui põllumassiiv on jagatud, tuleb puuduolevad põllud uuesti joonistada. Põld tuleb nimekirja lisada uue põlluna, kasutades nuppu „Lisa taotlusele põlde“.

Soovi korral võite taotlusele kantava põllumajandusmaa pindala looduses ise üle mõõta või tellida mõõtmise sellealast teenust osutavalt isikult. Sel juhul jääb vastutus mõõtmise tulemuste eest Teie (taotleja) ja mõõtmise teinud isiku vaheliseks küsimuseks.

e-PRIAs tehakse enne taotluse esitamist süsteemi poolt kontroll taotlusele lisatud põldude pindadele. Kui taotleja(te) poolt joonistatud põldude pindalad ületavad põllumassiivi maksimaalse toetusõigusliku pindala, antakse taotlejale vastav hoiatusteade põllu piiride üle kontrollimiseks ning vajadusel enne taotluse esitamist piiride parandamiseks.

NB! Joonistatud põldudele tuleb põldude loetelus lisada toetuste taotlemise märged.

6. Ökoalade, tootmisest kõrvale jäetud maa-alade ja elementide loetelu

Ökoalade, tootmisest kõrvale jäetud maa-alade ja elementide määratlemise nõue on üks tingimuslikkuse nõue. Taotleja peab maaeluministri 21. detsembri 2022. aasta määruse nr 68 „[Maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise nõuded ning kohustuslikud majandamisnõuded](#)“ (edaspidi määrus nr 68) §-s 5 sätestatud ulatuses jätma tootmisest kõrvale määruses nimetatud maa-alad ja elemendid, mis asuvad tema põllumajandusliku majapidamise põllumaal või külgnevad sellega. Neid maa-alasid ja maastikuelemente, millele ei ole veerus „TING“ märged lisatud, tootmisest kõrvale jäetud maa-alade ja elementide arvestamisel arvesse ei võeta.

Nõue ei kohaldu põllumajandusliku majapidamise kohta, kui:

- üle 75% põllumaast kasvatatakse rohumaakultuure või muid looduslikke rohttaimi, liblikõielisi kultuure, maad hoitakse kesas või kasutatakse nende kombinatsiooni;
- üle 75% põllumajandusmaast on püsirohumaa;
- põllumaa ei ületa 10 hektarit;
- põllumajandusliku majapidamise põllumajandusmaa asub vähemalt 50 protsendi ulatuses määruse nr 68 [lisas 2](#) „Kohaliku omavalitsuse üksuste loetelu” nimetatud kohaliku omavalitsuse üksuse territooriumil.

Sobilikud maa-alad ja elemendid tingimuslikkuse ja nõuetele vastavuse küsimustiku valiku:

- **4.1.8.1** (4% tootmisest kõrvale jäetud maa-alasid ja maastikuelemente) korral:

Mittetootlik ala	JA	Maastikuelement
Mustkesa		Põllusaar
Sööti jäetud maa		Metsasiil
Haljaskesa haljasväetistaime sissekänniga		Puude rida
Puhverriba		Hekk
6-12 m rohumaariba		Kraav ja eesvool
		Kiviaed

- **4.1.8.2** (3% tootmisest kõrvale jäetud maa-alasid või maastikuelemente) korral:

Mittetootlik ala	VÕI	Maastikuelement
Mustkesa		Põllusaar
Sööti jäetud maa		Metsasiil
Haljaskesa haljasväetistaime sissekänniga		Puude rida
Puhverriba		Hekk
6-12 m rohumaariba		Kraav ja eesvool
		Kiviaed

NB! Seda varianti saab valida ainult koos ökoalade toetuse (ÖKO) taotlemisega.

- **4.1.8.3** (3% tootmisest kõrvale jäetud maa-alasid või maastikuelemente ja 4% lämmastikku siduvate kultuuride kasvualasid) korral:

Mittetootlik ala	VÕI	Maastikuelement	JA	Lämmastikku siduva põllumajanduskultuuri kasvuala
Mustkesa		Põllusaar		
Sööti jäetud maa		Metsasiil		
Haljaskesa haljasväetistaime sissekänniga		Puude rida		
		Hekk		
		Kraav ja eesvool		
		Kiviaed		

Lämmastikku siduva põllumajanduskultuuri kasvualal võib kasvatada järgmisi kultuure: perekonnad esparsett (*Onobrychis Mill.*), ristik (*Trifolium spp.*), lutsern (*Medicago sativa*, *Medicago L.*), mesikas (*Melilotus Mill.*), nõiahammas (*Lotus corniculatus*), vikk (*Vicia spp.*), hernes (*Pisum spp.*), aeduba (*Phaseolus spp.*, *Vigna spp.*), põlduba (*Vicia faba*), sojauba (*Glycine max L.*). Lämmastikku siduvaid põllumajanduskultuure on lubatud kasvatada puhaskülvina või segus teiste põllumajanduskultuuridega tingimusel, et lämmastikku siduva põllumajanduskultuuri osakaal taimikus on üle 50%.

2023. aastal kehtib erisus, mille tõttu saab tingimuslikkuses haljaskesa haljaväetistaime sissekänni puhul arvestada suuremat valikut kultuure. Seetõttu on oluline, et kui soovite kasutada erisust ja arvestada kesadena ka näiteks teravilju, tuleb need põllud märkida veerus „TING“. Selleks peab taotleja põldude loetelus lisama põllule HV märke. Seejärel kuvatakse põld loetelusse, kus saab selle valida tootmisest kõrvale jäetud maa-alaks. **NB!** Kui taotlete ÖKO toetust, siis erisus ei kehti.

Pärandniitude loetelu

Taotlemise perioodi alguseks on e-PRIAs olemas teave pärandniidu tüübi, numbri, pärandniidu pindala ja piiri, hooldamise kuupäeva ning hooldamise viisi kohta.

Pärandniitudele on õigus toetust taotleda EELISe pärandniitude kaardikihi alusel. e-PRIAs on võimalik näha EELISesse kantud pärandniitude andmeid, kuid ala on võimalik joonistada ainult „Pärandniidud“ kihile. Kui soovite toetust taotleda väljapoole „Pärandniidud“ kihti, peate sellest

teavitama KeA maahoolduse spetsialisti, kes loob võimalusel vastava pärandniidu ([vt p 2.2.2.](#)).

NB! Kui soovite pärandniidu alale taotleda lisaks NIIT toetusele ka PST/ÜJT ja/või MAHE toetust, siis need taotlemise märged tehke samuti pärandniitude loetelus.

Pärandniitude loetellu on ette kuvatud põldude haldamise teenuses olevad pärandniidud ja alad, mis olid märgitud Teie eelmise aasta taotlusel. PST/ÜJT, MAHE või KSM toetuse taotlemiseks peavad alla 0,30 hektari suurused alad asuma ühe pärandniidu piires kõrvuti ning nende pindala kokku peab olema vähemalt 0,30 hektarit. NB! KSM toetust ja NIIT toetust samale alale koos taotleda ei saa. NIIT toetust saab taotleda pärandniidu alale, mis on vähemalt 0,10 hektarit. Taotlemise märgete tegemiseks vajalikud veerud tekivad plokkides „1. Otsetoetused“, „2. Ökokavad“ ja „3. Maaelu arengu toetused“ tehtud valikute alusel. Alasid on võimalik juurde lisada vajutades nuppu „Lisa taotlusele alasid“. Samuti on võimalik ettekuvatud alasid taotluselt eemaldada, tehes määrke rea ette ja vajutades nuppu „Eemalda valitud alad“. Vajutades pärandniidu numbrile, avaneb ala kohta käiv info ja ala joonis.

Pärandniitude loetelus on võimalik muuta järgmisi ala kohta käivaid andmeid:

a) ala number – võib olla kuni 16 tähemärki pikk number või tekst (täpitahti ei saa kasutada);

b) kasutusõigus – valige rippmenüüst maa kasutamise õiguslik alus:

- **(KR)** kirjalik rendileping;
- **(KV)** kasutusvaldus;
- **(M)** muu;
- **(O)** omandis;
- **(SR)** suuline rendileping.

Kui suurel alal on mitu maa kasutamise õiguslikku alust, siis piisab, kui märkida õiguslik alus, millega on hõlmatud suurem osa alast. Pärandniidu ala ei pea taotlusel kasutusõiguse alusel osadeks jagama;

c) mahe maakasutus – täidavad mahetootjad. Mahetootjad täidavad kõikide oma põldude ja pärandniidu alade osas veeru „Mahe maakasutus“. Võimalikud valikud on: 1A – esimese aasta ülemineku põld; 2A – teise aasta ülemineku põld; 3A – kolmanda aasta ülemineku põld; M – mahepõllumajanduslik maa; MM – mitte mahepõllumajanduslik maa.

NIIT toetuse taotlemisel peate pärandniitude loetelus tegema vajadusel järgmised valikud:

- kui KeA on pärandniidu hooldamise viisina ette näinud nii niitmise kui ka karjatamise, peate veerus „PLK/NIIT taotlemisel hooldamise võte“ valima, kas taotlemise aastal **hooldate ala niitmise või karjatamise teel**;
- kui KeA ei ole pärandniidule määranud niitmise alguskuupäeva või kui KeA määratud kuupäev on varasem kui 15. juuli, on Teil võimalik valida, et **niidate pärandniitu alates 15. juulist**. Selleks tehke mäрге veerus „Valin NIIT taotlemisel niitmise alates 15. juulist“. Niitmisel alates 15. juulist, on ette nähtud kõrgem ühikumäär ([vt p 9.2.4.](#));
- kui pärandniidule soovitakse taotleda **viieaastast tulemuspõhist piloottegevuse** toetust, tuleb vastav mäрге teha veerus „NIIT 5-aastane tulemuspõhine piloottegevus“. Valiku saavad teha ainult taotlejad, kelle taotletud pärandniidud asuvad vastavatel pilootaladel ning kes on liitunud LIFE projektiga „Loodusrikas Eesti“;
- lisategevuste eest toetuse taotlemisel tuleb teha aladele vastavad **lisategevuste toetuste taotlemise märged**.

Pärandniidu ala piiri või pindala muutmiseks vajutage vastava ala rea lõpus olevale „Mine kaardile“ nupule ja tehke muudatused ekraanile kuvataval kaardil. Taotlusel saate muuta või joonistada uut ala.

Pärandniidu alade joonistamisel jälgige, et:

- ala oleks märgitud õigele pärandniidule. **NB!** Alates 2023. aastast põllumassiivid ja pärandniidud enam omavahel kattuda ei saa. Kõik pärandniiduga kattuvad põllumassiivid kustutatakse põllumassiivide registrist. Seega, kui taotleja soovib toetust taotlema tulla varasemalt pärandniiduga kattunud põllumassiivile, siis toetuse taotlemiseks tuleb põllumassiivi asemel taotletav ala joonistada pärandniidule;
- kui pärandniit on jagatud, tuleb puuduolevad alad uuesti joonistada. Ala tuleb pärandniitude loetellu lisada, kasutades nuppu „Lisa taotlusle alasid“.

Soovi korral võite taotlusele kantava põllumajandusmaa pindala looduses ise üle mõõta või tellida mõõtmise sellealast teenust osutavalt isikult. Sel juhul jääb vastutus mõõtmise tulemuste eest Teie (taotleja) ja mõõtmise teinud isiku vaheliseks küsimuseks.

NB! Joonistatud aladele tuleb pärandniitude loetelus lisada toetuste taotlemise märged.

Koondinfo

Selles sammus kuvatakse taotluse täitmise sammus kuvatud teated ja hoiatused, mida ei ole parandatud. Vajadusel tehke taotluse andmetes muudatused ning liikuge edasi vajutades nupule „Edasi“.

Esitamine

Selles sammus peate lisama kinnitused selle kohta, et olete tutvunud taotluse täitmisel kuvatud infoga taotlusel esitatud andmete kohta ja et nõustute, et Teie isikuandmeid kasutatakse taotluse menetlemisel. Taotluse esitamiseks tuleb valida „Esita taotlus“. Taotluse eduka esitamise korral kuvatakse ekraanile teade esitamise kohta ja taotluse registreerimisnumber koos taotlustoimiku numbriga. Kui taotlus on saanud numbri, on see dokument PRIAs arvele võetud ja andmed PRIAle edastatud.

Palume mitte jätta taotluse esitamist viimasele päevale!

5.3. Taotluse lisadokumentide esitamine

Lisadokumentide esitamise teenuse kaudu saate PRIAle edastada pindala- ja loomapõhiste toetuste taotlusega seotud lisadokumente. Lisadokumente saab e-PRIAs esitada alles pärast taotluse esitamist. Lisadokumendi esitamiseks tuleb taotlejal menüüs „Dokumendid“ valida esitatud pindala- ja loomapõhiste toetuste taotlus, avada taotlustoimik ning seejärel vajutada taotlustoimiku päises paremal olevat nuppu „Lisa dokument“. Avanenud dokumendile tuleb oma arvutist lisada fail, mida soovitakse esitada, kirjutada lühike selgitus, vajutada „Salvesta“ ja seejärel „Esita“.

Kui lisadokument on e-PRIAs taotluse juurde registreeritud, on see nähtav menüüs „Dokumendid“. Ka muul viisil (e-post, käsipost) taotluse juurde esitatud lisadokumendid on hiljem nähtavad menüüs „Dokumendid“.

5.4. Taotlusel esitatud andmete muutmine

Taotlusel esitatud andmete muutmine on võrreldes eelnevate Euroopa Liidu eelarveperioodidega muutunud paindlikumaks. Perioodil 2023–2027 võib muudatusi teha pikema perioodi jooksul, kui see oli lubatud eelmise programmperioodi raames. Osaliselt on see tingitud ka pinnaseiresüsteemi rakendamisest, mis võimaldab põllumajandustegevusi põllumajandusmaal seirata süstemaatiliselt ja automaatselt.

Näiteks, kui eelarveperioodil 2014–2020 ei võimaldatud peale 15. juunit pindalade suurendamist

toetusaluste põldude/alade osas, siis võrreldes uue perioodiga on pindalade suurendamine lubatud nüüdsest kuni 15. augustini. Tähtaja pikendamine on võimalik suures osas tänu sellele, et Eesti kliimaatilistest tingimustest tulenevalt on 15. august kuupäev, mil enamuse põllumajanduskultuure peaks veel kasvama ning mida kontrolliasutusel on pinnaseire käigus või kohapealse kontrolli teel võimalik veel kuni vegetatsiooniperioodi lõpuni tuvastada. Muudatuste tegemise tähtaeg on optimaalne tagamaks [Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse \(EL\) 2021/2116](#) artikli 69 ja 70 kvaliteedi hindamise nõuetekohase rakendamise.

Taotlusel esitatud andmete muutmise saate alustada menüüst „Dokumendid“, valides taotluse, mida soovite muutma hakata. Taotluse muutmiseks valige „Esita muudatustaotlus“.

Kuni 15. juunini saate taotlusele lisada põldude/pärändniidu alade andmeid ja toetuste taotlemise märkeid.

16. juunist kuni 15. augustini saate taotlusel taotletud põldude/pärändniidu alade pindala suurendada ja vähendada ning loobuda toetuste taotlemisest. Samuti saab kuni 15. augustini taotlusele lisada põlde/pärändniidu alasid, mis võetakse arvesse maakasutuse näitamisenä, kuid toetuse taotlemise märkeid nendele põldudele/aladele lisada ei saa.

16. august kuni 1. november ei saa uusi põlde/pärändniidu alasid taotlusele lisada, samuti ei saa põldude/pärändniidu alade pindala suurendada. Lubatud on loobuda põllu/ala osas toetuste taotlemisest ning vähendada põllu/ala pindala. Administratiivse kontrolli ja pinnaseiresüsteemi käigus tuvastatud puuduste osas, millest on taotlejat teavitatud, on taotluse muutmise samuti lubatud (näiteks ületaotlemised, topelittaotlemised).

NB! Selliste toetuse nõuete korral, mis ei ole jälgitavad pinnaseiresüsteemiga, ei ole taotluse muutmise lubatud pärast seda, kui taotlejat on teavitatud kavatsusest teha kohapealne kontroll.

Alates 16. juunist esitatud muudatused vaatab PRIA üle ning juhul, kui nendega ei ole võimalik arvestada, saadetakse taotlejale vastavasisuline e-kiri koos selgitustega.

Taotlust saate taas muuta pärast seda, kui eelmised muudatused on PRIA poolt üle vaadatud ja kinnitatud.

Pärast taotluse esitamist tekkinud olulistest muudatustest (näiteks taotlusele on ekslikult märgitud vale põld või ala või väheneb kasutuses oleva põllumajandusmaa pindala) ja nõuete täitmist takistavatest asjaoludest (näiteks niitmise hilinemine pikaajalise sajuperioodi tõttu jms) peate PRIAt esimesel võimalusel, soovitavalt 15 tööpäeva jooksul, kirjalikult teavitama ning vajadusel esitama muudatustaotluse. Nii on võimalik hoiduda järgnevatest arusaamatustest, toetussumma täiendavast vähendamisest või sellest ilmajäämisest.

Esitatud ja esitamata muudatustaotlusi saate avada menüüst „Dokumendid“ ja avatud taotluse vaatest.

5.5. Taotluse tagasivõtmine

Taotluse või esitatud muudatustaotluse saate tagasi võtta menüü „Dokumendid“ kaudu, valides taotluse või muudatustaotluse, mida soovite tagasi võtta. Seejärel vajutage nupule „Esita tagasivõtmise taotlus“.

Taotluse võite e-PRIA kaudu tagasi võtta igal ajal:

- kuni 1. novembrini 2023. aastal;

- mitteseiratavate nõuete osas kuni kohapealsest kontrollist teadasaamiseni.

Tagasivõtmise taotlust on võimalik esitada kogu taotluse või viimase muudatustaotluse kohta. Viimase muudatustaotluse saab tagasi võtta, kui see ei ole „Tagasilükatud“ staatusega. Tagasilükatud muudatustaotlust ei saa tagasi võtta.

Esitatud ja esitamata tagasivõtmise taotlusi saab avada menüüst „Dokumendid“ ja avatud taotluse vaatest „Lisadokumendid“ alt.

NB! Palun arvestage, et kui olete taotluse tagasi võtnud, saate uue taotluse esitada ainult taotluste vastuvõtmise perioodi jooksul ehk kuni 15. juunini.

Kui võtate tagasi esitatud taotluse 5-aastase kohustuseperioodiga toetuse osas, siis kohustus katkeb ning varasematel aastatel saadud toetus tuleb tagasi maksta.

5.6. Põllumajandusliku majapidamise üleandmine

Põllumajandusliku majapidamise üleandmiseks loetakse põllumajandusliku majapidamise tervikuna teisele isikule võõrandamist või kasutusse andmist. Sel juhul lähevad üleandjalt ülevõtjale üle kõik toetuse taotlemisega seotud õigused ja kohustused, kui õigusaktides ei ole sätestatud teisiti.

Kui põllumajanduslik majapidamine antakse üle ajavahemikul 2. maist kuni 15. juunini, võtab üleandja enda esitatud toetuse taotluse tagasi ja ülevõtja esitab uue taotluse.

Kui põllumajanduslik majapidamine antakse üle pärast 15. juunit, kuid hiljemalt taotluse esitamise kalendriaasta 1. septembriks, antakse toetus ülevõtjale, kui ülevõetud põllumajanduslik majapidamine ja selle ülevõtja vastavad kõigile toetuse saamise nõuetele. Kui põllumajandusliku majapidamise ülevõtja ei soovi toetust saada, antakse toetus üleandjale, kui üleantud põllumajanduslik majapidamine ja selle üleandja vastavad kõigile toetuse saamise nõuetele.

Kui põllumajanduslik majapidamine antakse üle pärast taotluse esitamise kalendriaasta 1. septembrit, antakse toetus üleandjale, kui üleantud põllumajanduslik majapidamine ja selle üleandja vastavad kõigile toetuse saamise nõuetele. Kui üleandja ei soovi toetust saada, antakse toetus ülevõtjale, kui ülevõetud põllumajanduslik majapidamine ja selle ülevõtja vastavad kõigile toetuse saamise nõuetele.

Põllumajandusliku majapidamise üleandmisest tuleb PRIAt teavitada seitsme kalendripäeva jooksul. Selleks on taotlejal võimalik esitada [soovituslik vorm](#). Vorm tuleb nii üleandja kui ka ülevõtja poolt digitaalselt allkirjastada ja esitada e-posti aadressil info@pria.ee.

5.7. Vääramatu jõud ja erandlikud asjaolud

Vääramatu jõud on asjaolu, mida taotleja ei saanud mõjutada ja mõistlikkuse põhimõttest lähtuvalt ei saanud temalt oodata, et ta kohustuse võtmise ajal selle asjaoluga arvestaks, seda väldiks või takistava asjaolu või selle tagajärje ületaks.

Vääramatu jõu ja erandlike asjaoludena käsitletakse järgmisi juhtusid:

- raske loodusõnnetus või rasked ilmastikutingimused, mis kahjustavad tõsiselt põllumajanduslikku majapidamist;
- põllumajandusliku majapidamise loomakasvatushoonete hävimine õnnetusjuhtumi tagajärjel;

- toetusesaaja karja osa või kogu karja haigestumine loomataudi või osa või kõiki põllukultuure mõjutav taimehaiguse puhang või taimekahjustaja;
- kogu põllumajandusliku majapidamise või selle suure osa sundvõõrandamine, kui taotluse esitamise päeval ei olnud võimalik sundvõõrandamist ette näha;
- toetusesaaja surm;
- toetusesaaja pikaajaline töövõimetus.

Vääramatu jõu ja erandlike asjaolude olemasolu hindamisel võetakse arvesse üksikjuhtudel ilmnunud asjaolusid. Vääramatu jõud peab olema tekkinud kummagi poole süüta. Näiteks, kui taotlejal on põllumajandusmaa kasutamiseks sõlmitud rendileping ja rendileandja seda rikub, ei ole tegemist vääramatu jõuga. Lepingu rikkumisel saab taotleja oma õiguste kaitseks pöörduda maakohtusse [tsiviilkohtumenetluse seadustikus](#) sätestatud alustel ja korras.

Tavapärasest hoolsuskohustusest lähtuvalt tuleb taotlejal vääramatust jõust ja erandlikest asjaoludest tingitud toetuse kasutamise seotud kohustuste täitmisel ilmnunud takistusest PRIA t mõistlikul ajal kirjalikult teavitada e-posti aadressil info@pria.ee. Teavituse tulemusena on PRIA võimalik kontrollida teavituses toodud asjaolude olemust (näiteks ei ole vääramatu jõud tehnika purunemine) ja arvestada sellega toetuse nõuete täitmise hindamisel. Taotleja peab arvestama, et vääramatust jõust ja erandlikest asjaoludest teavitamine võib leevendada tähtajaks nõude täitmata jätmise sanktsiooni, kuid ei vabastada teda nõude täitmisest ja nõue tuleb täita esimesel võimalusel. Eelnevast tulenevalt võetakse teavituse menetlusse, mille tulemusena selgub sõltuvalt asjaoludest ka selle mõju toetusele.

Kui toetuse saamise tingimustele mittevastavus tuleneb vääramatust jõust või erandlikest asjaoludest, säilitab toetusesaaja õiguse toetusele.

6. TAOTLUSE MENETLEMINE

Toetuste taotluste menetlus ning selle raames tehtavad toimingud on haldusmenetlus [haldusmenetluse seaduse](#) tähenduses. Iga taotluse menetluses läbi viidava kontrolli eesmärk on tuvastada taotleja ja taotluse, sh ellu viidava või ellu viidud tegevuse vastavus kehtivatele nõuetele. Selleks on kohustus toetust menetleval, välja maksva ja järelevalvet teostaval asutusel kontrollida nõuete täitmist ning taotluses esitatud andmete õigsust.

PRIA jätkab ka eelarveperioodil 2023–2027 pindala- ja loomatoetuste võimalike kunstlike tingimuste tekitamise kontrollimist. Eesmärk on kontrollida probleemseid taotlusi enne toetuse määramise otsuse tegemist, et anda toetust vaid neile taotlejatele, kes vastavad toetuste määrustes sätestatud tingimustele ja eesmärkidele ega ole toetuse saamise nõuete täitmiseks tekitanud kunstlikke tingimusi. Kui kontrolli käigus tehakse kindlaks, et rikkumine on toime pandud tahtlikult, on tegemist pettusega, millele võib lisaks toetusest ilmajäämisele järgneda täiendava kaitsemeetmena kuni kaheaastane toetustaotluse esitamise keeld. Halvimal juhul võib järgneda ka kriminaalmenetlus.

Näiteks on kunstlike tingimuste tekitamisena käsitletav toetuste saamiseks uute ettevõtete loomine või olemasolevate ettevõtete vahel, kus ettevõtte on ühe ja sama isiku juhtimise ning kontrolli all, loomade/põllumajandusmaa liigutamine selliselt, et taotletud ettevõtte vastaksid toetuse saamise nõuetele (näiteks kuni kehtestatud piirmäärani loomade/põllumajandusmaa jagamine). Sellisel juhul võib olla tegemist kunstlikult loodud tingimustega, millega on üritatud toetust saada rohkem, kui ühele taotlejale kehtestatud piirmäär võimaldaks.

Kunstlike tingimuste loomist võib esineda lisaks kehtestatud piirmääradest kõrvale hiilimisele ka nõuete täitmise vältimiseks. Samuti kontrollitakse valeandmete esitamist ning nende

esinemisel rakendatakse vastavaid kaitsemeetmeid.

Taotluse kontrollimine jaguneb administratiivseks ja kohapealseks kontrolliks, mida toetab pinnaseiresüsteem. Kontrollitakse, kas taotleja ning tema põllumajandusmaa vastavad toetusõiguslikkuse ja toetuse saamise ning tingimuslikkuse nõuetele. Lisaks kontrollitakse nõueteiga sätestatud dokumente (näiteks põlluraamatut jm). PRIA viib administratiivset kontrolli läbi kõikide esitatud taotluste üle ning eelkõige elektrooniliste vahendite kaudu. Otsus teostada kohapealseid kontrolle ja pinnaseiresüsteemi kvaliteedi hindamist tehakse valimipõhiselt.

Nimekiri 2023. aastal seiratavatest nõuetest on leitav [PRIA kodulehelt](#). MULD, PÕHJAVESI, PINNAVESI ja NIIT toetused on osaliselt seiratavad toetused.

6.1. Halduskontroll

Halduskontrollid peavad võimaldama nõuete rikkumise avastamist, eelkõige automaatset avastamist, infotehnoloogiliste vahendite abil. Halduskontrollid sisaldavad riskontrolle. Kontrollid hõlmavad kõiki üksikasju, mida on võimalik ja kohane halduskontrolli vahenditega kontrollida.

Taotluse esitamise käigus kontrollib süsteem:

- kas taotleja iga taotletud MULD, PÕHJAVESI või PINNAVESI põld on vähemalt 0,30 hektarit;
- kas NIIT taotlemisel on iga taotletud ala vähemalt 0,10 hektarit;
- kas põllumassiiv, millele toetust taotletakse, on kandnud põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registrisse;
- kas põllumajanduskultuur on taotletud toetuse jaoks toetusõiguslik;
- kas taotleja on füüsilisest isikust ettevõtja või juriidiline isik (NIIT puhul on toetusõiguslik ka füüsiline isik).

Kui taotlus on esitatud, kontrollib PRIA:

- põllumassiivi pindala ületaotlemist, s.t põllumassiivi põhiselt taotlustes kirjas olevat põldude pindalade summat võrreldakse põllumassiivi maksimaalse toetusõigusliku pindalaga. PRIA kontrollib põllumassiivil asuvate põldude pindalaid ortofotodelt, kuid vajadusel ka kohapeal;
- topelthaotlemisel, s.t taotlemisel samale maale erinevate taotlejate poolt, maa kasutamise õiguslikku alust;
- kas MULD, PÕHJAVESI või PINNAVESI taotleja on aktiivne tootja ning kas taotleja taotleb lisaks KSM toetust (esimesel kohustuseaastal peab taotleja ka saama KSM toetust) või kas taotlejal on rohumaa hektari kohta vähemalt 0,2 loomühikule vastaval arvul veiseid, lambaid või kitsi;
- kas NIIT taotleja on läbinud KeA poolt korraldatud pärandniidu hooldamise koolituse.

Kui administratiivse kontrolli käigus avastatakse märke võimalikust nõuete rikkumisest, viiakse läbi järelkontroll mistahes teise asjakohase menetluse abil ja vajadusel kohapealne kontroll, või saadetakse taotlejale järelepärimine.

6.2. Kohapealne kontroll

Kohapealsed kontrollid algavad pärast taotluste vastuvõttu ning kestavad vajadusel aasta lõpuni. NIIT toetuse teatud nõudeid (näiteks niite äraveo kontroll) kontrollitakse ka taotluse esitamise aastale järgneva aasta kevadel. Tingimuslikkuse nõuete täitmist kontrollitakse aastaringelt.

Kohapealseid kontrolle tehakse kontrollvalimite alusel. Kohapeal kontrollitakse eelkõige mitteseiratavate nõuete täitmist, vajadusel kontrollitakse ka seiratavate nõuete täitmist.

Põldude/pärandniidu alade pindalade kontrollimiseks kasutatakse vajadusel GPS-seadmega mõõtmist. PRIA ja KeA võivad kasutada kohapealsete kontrollide läbiviimiseks ka ATVD. ATV kasutamisest antakse taotlejale eelnevalt teada. Kui taotleja või tema esindaja viibib kohapealse kontrolli juures, peab ta vajadusel inspektorile ette näitama põllu/ala piiri. Visuaalselt kontrollitakse, kas tingimuslikkuse raames säilitamisele kuuluvad maastikuelemendid, mis on arvestatud taotletud pindala hulka, vastavad kehtestatud parameetritele (sõltuvalt maastikuelemendi tüübist kontrollitakse selle suurust, laiust, kõrgust või pikkust jms) ja asukohale ning kas põllu maakasutus vastab maastikuelemendiga seotud maakasutusele (näiteks kas põllusaar on põllumaaga ümbritsetud – maakasutus P või M). Erinevuste leidmisel maastikuelemendid mõõdetakse ning mittevastavad maastikuelemendid arvestatakse taotletud pindalast välja.

Kohapeal kontrollitavad dokumendid on olenevalt taotletud toetusest järgmised: põlluraamat(ud), maa kasutusõigust tõendavad dokumendid, mullaproovide protokollid, väetamisplaanid jms.

Toetuse baasnõuete ja toetatava tegevuse nõuete rikkumist hinnatakse vastavalt selle raskusele, ulatusele, püsivusele ja korduvusele. Hindamine toimub hindamismaatriksite alusel, mis avaldatakse PRIA kodulehel. Kohapealset kontrolli läbiviiv teenistuja võib põhjendatud juhtudel rikkumise hindamisel kasutada kaalutlusõigust ja hinnata rikkumist maatriksist erinevalt.

PRIA kontrollib kohapeal MULD, PÕHJAVESI ja PINNAVESI toetuse toetusõiguslikkuse nõudeid ja toetuse nõudeid. KeA kontrollib kohapeal NIIT toetusõiguslikkuse ja toetuse nõudeid, lisaks kontrollib Põllumajandus- ja Toiduamet (edaspidi PTA) NIIT toetuse baasnõuet, mille kohaselt peab taotleja loomakaitsealal põllumajanduslooma tervist ja heaolu kontrollima nii sageli, kui seda on vaja välditavate kannatuste ärahoidmiseks.

Kohapealses kontrollis täidetakse kontrollaruanne, kuhu ka taotlejal on võimalik lisada omapoolsed märkused. Kontrollaruande allkirjastavad PRIA inspektor või KeA teenistuja ja soovi korral taotleja või tema volitatud esindaja. Kontrollaruande allkirjastamisega tõendab taotleja või tema esindaja, et on teadlik majapidamises läbi viidud kohapealsest kontrollist ning talle on võimaldatud esitada ja lisada kontrollaruandele märkuseid (allkiri ei tähenda nõustumist kontrolli tulemustega). Koopia kontrollaruandest tehakse taotlejale nähtavaks e-PRIAs ning sellekohane teavitus saadetakse taotlejale e-kirjana. Kui tingimuslikkuse süsteemi kontrolli on läbi viinud PTA või KeA, edastab kontrollaruande koopia taotlejale kontrolli läbi viinud asutus, vastavalt asutuses kokkulepitud korrale. Kui taotlejal on pretensioone kohapealse kontrolli läbiviimise või tulemuste kohta, saab ta need esitada PRIAle kirjalikult 15 kalendripäeva jooksul alates kontrolli toimumisest ja/või kontrollaruande koopia kättesaamisest.

Tingimuslikkuse süsteemi nõuete täitmist kontrollivad PRIA, PTA ning KeA, igäüks oma pädevuse piires. Tingimuslikkuse nõuete kontrollide korraldamisel peab arvestama [Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse \(EL\) 2021/2116](#) artiklis 83 sätestatuga. Kohapealsete kontrollide valim tehakse igal aastal riskianalüüsi põhjal.

6.3. Pinnaseire

[Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse \(EL\) 2021/2116](#) artikli 65 kohaselt on „pinnaseiresüsteem“ kord, mille alusel regulaarselt ja süstemaatiliselt vaadelda, jälgida ja hinnata põllumajanduslikke tegevusi ja tavasid põllumajandusmaal Copernicuse Sentinel

satelliidiandmete või muude vähemalt samaväärse väärtusega andmete alusel. Liikmesriikidel on kohustus alates 2023. aastast rakenduvate strateegiakava alusel antavate pindalapõhiste toetuste taotluste menetlemisel kasutada pinnaseiresüsteemi. PRIA rakendab pinnaseiresüsteemi kõikide 2023. aastal rakenduvate strateegiakava alusel antavate pindalapõhiste toetuste menetlemisel.

Pinnaseirega tuvastatakse süstemaatiliste satelliidivaatluste põhjal põllumajandusmaal tehtavaid põllumajanduslikke tegevusi ja/või põllumajandusmaal kasvatavat kultuuri(gruppi). Põldude/pärändniidu alade pindalasad seire käigus ei mõõdeta.

Võrreldes perioodil 2014–2020 katsetatud niitmise tuvastamisega rohumaa del hõlmab uus süsteem kõiki põlde ja pärändniitusid. Pinnaseire objektideks on põllumajandusmaa, mille sees on nii põllumaa, püskikultuuride alune maa, rohumaad kui pärändniidud. Süsteem põhineb satelliidiandmetel, mille kasutamiseks on välja töötatud mudelid. Väljundiks on markerid: mittetoetusõiguslikud objektid, homogeensus, niitmine, kündmine, kultuurigrupp. Satelliidiandmete abil vaadeldakse kõiki pindala- ja loomapõhiste toetuste taotlustel märgitud põlde ja pärändniite. Markerite abil tehakse kindlaks toetuskõlbmatute alade olemasolu, seda eelkõige alaliste struktuuride tõttu, toetuskõlbmatu maakasutuse olemasolu, põllumajandusmaa kategooria muutus, olenemata sellest, kas tegemist on põllumaa, püskikultuuride aluse maa või püsirohumaa ga.

Pinnaseiresüsteem käivitatakse 1. mail. Alates juunist väljastab süsteem PRIA le kord kuus markerite tulemused. Perioodiliselt laekub satelliidiandmeid juurde kuni augusti, võimalusel septembri lõpuni. Kui taotleja on teinud taotlusel muudatusi, teeb süsteem ümberarvutused olemasolevate satelliidiandmete baasil. Viimased arvutused tehakse oktoobris.

Seire käigus arvutatakse igale põllule kõikide alljärgnevalt nimetatud markerite väärtused.

- **Mittetoetusõiguslike objektide marker.** Mittetoetusõiguslike objektidena käsitletakse põllu sees asuvaid püsivaid struktuure nagu teed, hooned jms rajatised. Võsa käsitletakse samuti mittetoetusõigusliku objektina, juhul kui see on nii suur, et takistab järgmisel kasvuperioodil maa põllumajanduslikku kasutamist.
- **Homogeensuse marker.** Homogeenseks loetakse põldu, kus kogu põllu ulatuses on tegemist sama kultuuriga ja sama maakasutusega või on tehtud sama tegevust (näiteks on põld ühtlaselt niidetud või ühtlaselt küntud). Mittehomo geensuse puhul on olukord vastupidine ning see võib viidata sellele, et põllul on tuvastatud kasvamas mitu erinevat kultuuri.
- **Küندmise marker.** Küندmise all mõeldakse kõiki põllutöömashinate abil tehtud tegevusi, mille tagajärjel näeme põllul ilma taimestikuta pinda. Seirega tuvastatakse, kas leidub periood, kus põld on taimestikuta.
- **Niitmise marker.** Leitakse suuremad biomassi languse hetked. Eriti oluline on esimene hetk, sest see näitab, et põllul on märgata tegevust. Niitmise markeri alla loetakse tinglikult ka biomassi vähenemist, kui selle põhjuseks on karjatamine.
- **Kultuurigrupi marker.** Kõik kultuurid, millele saab pindalapõhiseid toetusi taotleda on koondatud kultuurigruppidesse. Seirega tuvastatakse, millisesse kultuurigruppi põllul kasvav kultuur kuulub.

Markerite tulemuste põhjal arvutatakse, kas põllule kehtivad toetuse nõuded on täidetud. Nõuded, mis kehtivad kõikidele põldudele, sõltumata taotletud toetusest on:

- põllul ei tohi paikneda mittetoetusõiguslikke objekte;
- põld peab olema homogeenne;
- tuvastatud maakasutus ja kultuur peab olema kooskõlas taotletud maakasutusega.

Nende kolme nõude täitmisest kogutakse teave mittetoetusõigusliku objekti markeri, homogeensuse markeri ja kultuurigrupi markeri alusel. Maakasutuse tuletab süsteem

kultuurigrupi markerist. Kündmise marker, niitmise marker ja kultuurigrupi marker on seostatud konkreetsete taotletud toetuste nõuetega.

Kui süsteem on andnud märku, et mingi nõude täitmisel tuvastati erinevus taotletust ja/või seiretava nõude rikkumine, saadab PRIA taotlejale olukorra täpsustamiseks e-kirja, kus palutakse taotlejal teha asukohamärgisega fotod kasutades fotoäppi IVA või teha pindala- ja loomapõhiste toetuste taotluse muudatus, et taotlus vastaks tegelikkusele.

PRIA poolt arendatud IVA äpi abil saab taotleja põldudest teha asukohamärgisega foto ning saata selle PRIAle. Fotosid saab teha etteantud tähtaja piires endale sobival ajal. Kui endal ei ole foto tegemiseks võimalust, saab fotod lasta teha endale usaldusväärsel inimesel. Tõendusväärse tagamiseks on oluline, et fotod tehakse just kasutades IVA äppi. Muudmoodi tehtud ning e-posti teel saadetud fotod ei ole tõenduse väärtusega. Fotoülesande teavituskirjast leiab juhised, kuidas äppi alla laadida ja viite äpi kasutusjuhendile.

Taotlejal on võimalik taotlust muuta kuna 1. novembrini. Kui taotleja ei reageeri kirjale või pole esitatud selgitus piisav, st olukord jääb selgusetuks, suunatakse see põld kohapealsesse kontrolli. Kui taotlejat on informeeritud leitud mittevastavustest ja ta teeb ise taotlusel vajalikud muudatused, siis selle eest taotleja toetust ei vähendata. Juhul, kui põld on suunatud kohapealsesse kontrolli, siis taotlust ei saa enam muuta mitteseiratavate nõuete osas.

Kui taotletud toetusel on ka mitteseiratavaid nõudeid (näiteks taimekaitsevahendite kasutamise piirangud), siis nende nõuete täitmist kontrollitakse kohapeal valimi alusel.

7. TOETUSE VÄHENDAMINE

Toetuse vähendamise korral kohaldatakse [Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse](#) § 13 lõikes 3 sätestatud, mille kohaselt võib PRIA vähendada makstavat toetust või keelduda toetuse maksmisest, kui enne toetuse maksmist tehakse kindlaks, et taotleja rikub tegevuse elluviimise nõudeid või ei täida muid toetuse saaja kohustusi. Toetuse vähendamise suurus või mittemaksmine otsustatakse arvestades rikkumise raskust, ulatust, püsivust ja korduvust.

Baasnõuete ja toetatava tegevuse elluviimise nõuete rikkumise korral vähendatakse taotlejale antavat toetust, võttes aluseks taotluse alusel kindlaks määratud summa, mida taotlejal oleks õigus saada, millest on maha arvatud [Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse](#) 12. peatükis sätestatud kaitsemeetmete kohaldamisega (näiteks tingimuslikkuse ja pindala erinevusega seotud vähendamised) seotud summa.

[MULD](#), [PÕHJAVESI](#), [PINNAVESI](#) ja [NIIT](#) toetuse nõuete rikkumiste hindamismaatriksid leiab PRIA kodulehelt.

7.1. Toetuse vähendamine toetusõiguslikkuse nõuete rikkumise ja pindala erinevuste tõttu

Kui taotleja ei täida toetusõiguslikkuse nõudeid, jäetakse taotlus tervikuna rahuldamata. Näiteks jäetakse taotlus tervikuna rahuldamata, kui MULD, PÕHJAVESI või PINNAVESI taotleja ei ole aktiivne tootja või taotleja ei taotle KSM toetust (või esimesel kohustuseaastal ei maksta taotlejale KSM toetust) või ei ole taotlejal rohumaade kohta vähemalt 0,2 loomühikule vastaval hulgal veiseid, lambaid või kitsi. NIIT toetuse taotleja taotlus jäetakse tervikuna rahuldamata, kui taotleja ei ole osalenud KeA korraldatud pärandniidu hooldamise koolitusel.

Pindala erinevuste eest kaitsemeetmete kohaldamisel arvutatakse erinevus taotlusel märgitud ja

kindlaksmääratud pindala vahel eraldi iga taotletud pindalatoetuse kohta. **Pindala erinevus arvutatakse eraldi kõigi selliste maade kohta, mille kohta on kehtestatud ühesuguse suurusega ühikumäär**, seejuures tasaarvestatakse omavahel taotlusel märgitust suuremad ja väiksemad kindlaksmääratud maa pindalad.

Taotlusel esitatud ja kindlaksmääratud pindala erinevus	Toetuse vähendamine
Taotlusel esitatud pindala on väiksem, kui kindlaksmääratud pindala.	Toetus määratakse taotlusel esitatud pindala alusel.
Taotlusel esitatud pindala ja kindlaksmääratud pindala erinevus on kuni 3% või kuni 2 hektarit .	Toetus määratakse ühikumääragrupis kindlaksmääratud pindala alusel.
Taotlusel esitatud pindala ja kindlaksmääratud pindala erinevus on kuni 50% kindlaksmääratud pindalast.	Toetus määratakse ühikumääragrupis kindlaksmääratud pindala alusel. Lisaks vähendatakse toetust tuvastatud pindala erinevusele vastava toetuse suuruse võrra.
Taotlusel esitatud pindala ja kindlaksmääratud pindala erinevus on üle 50% kindlaksmääratud pindalast.	Taotlus jäetakse ühikumääragrupis tervikuna rahuldamata.
Toetust taotletakse maa kohta, mille kohta kehtestatud ühikumäär on suurem, kui on kindlaksmääratud maa kohta kehtestatud ühikumäär.	Taotlus jäetakse seda maad puudutavas osas tervikuna rahuldamata. Lisaks vähendatakse toetust sõltuvalt, kas tuvastatud pindala erinevus on kuni 50% või üle 50% taotletud ühikumääragrupi kindlaksmääratud pindalast.
Toetust taotletakse maa kohta, mille kohta kehtestatud ühikumäär on väiksem, kui on kindlaksmääratud maa kohta kehtestatud ühikumäär.	Toetuse määramisel võetakse aluseks selle maa kohta kehtestatud ühikumäär, mille kohta taotleja toetust taotles.

Näide: Taotleja taotles toetust 100 ha rohumaade kohta, tegelikkuses määrati kindlaks 80 ha rohumaad. Taotletud ja kindlaksmääratud pindala erinevus on 25% ($20 \cdot 100 / 80$). Toetust määratakse taotlejale 80 ha rohumaade eest. Lisaks vähendatakse taotleja toetust 20 hektarile vastava toetuse suuruse võrra, sest selles osas ületab taotletud pindala kindlaksmääratud pindala. Vähendatava toetuse suurus leitakse korrutades 20 hektarit ühikumääraga, mis on kehtestatud ühe hektari rohumaade kohta.

7.2. Toetuse vähendamine tingimuslikkuse nõuete rikkumise tõttu

[Tingimuslikkuse süsteemi](#) mistahes nõude rikkumise korral vähendatakse kõiki taotletud toetusi, millele tingimuslikkuse süsteem kehtib. Nõuded kehtivad kalendriaasta järgi. Kui mõne nõude rikkumine tuvastatakse 2023. aastal, vähendatakse ka 2023. aastal taotletud pindala- ja/või loomatoetusi.

Maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise nõuete ja kohustuslike majandamisnõuete järgimise puhul hinnatakse leitud rikkumiste korral, kas tegemist on hooletusest või tahtlikkusest tingitud rikkumisega, rikkumise raskust, püsivust ning ulatust ning kas on kergendavaid asjaolusid.

Hindamine toimub hindamismatriksite alusel. Need avaldatakse PRIA kodulehel. Rikkumist hinnatakse tõsidusest, ulatusest ja püsivusest lähtuvalt. Leitud hinnangu alusel moodustub toetussumma vähendamise protsent.

Tingimuslikkuses on kasutusel mõiste „tähtsusetu tagajärgena mittetahtlik rikkumine“, mida kontrolliasutused võivad teatud juhtudel rakendada kohapealse kontrolli käigus tuvastatud

tingimuslikkuse väiksemate rikkumiste korral. Sellisteks väiksemateks rikkumisteks on rikkumised, mida on võimalik lihtsate vahenditega kõrvaldada.

Tähtsusetu tagajärgena mittetahtliku rikkumise võib kohapealset kontrolli läbi viinud inspektor lugeda ebaoluliseks juhul, kui tegemist on kohe eemaldatava puudusega ja mille hindamisel punktisumma ei ületaks 3 punkti.

Kui rikkumine tuleneb põllumajandustootja mittetahtlikkusest, on üldreeglina vähendamise ulatuseks 3% kogusummast. PRIA võib pädeva kontrolliasutuse poolt kontrollaruandes esitatud hinnangu alusel siiski otsustada, kas seda protsenti vähendada 1%-ni. Iga mittetahtliku rikkumise protsenti leitakse eraldi. Mittetahtlikud rikkumised liidetakse ja kui rikkumistel ei olnud tõsiseid tagajärgi või rikkumised ei olnud seotud rahva- ja loomatervisega, on maksimaalne vähendamine esimesel rikkumise aastal kuni 5% toetussummast. Samas, kui vähemalt üks rikkumine oli tõsiste tagajärgedega või rikkumine oli seotud rahva- ja loomatervisega, on maksimaalne vähendamine esimesel rikkumise aastal kuni 10%.

Kui rikkumine on püsiv või on taotleja kolme järjestikuse kalendriaasta jooksul rikkunud sama nõuet või standardit eelnevalt üks kord mittetahtlikult, vähendatakse toetussummat üldreeglina 10%. PRIA teavitab taotlejat, et sama nõude rikkumise veelkordsel kindlakstegemisel käsitletakse seda tahtliku nõude rikkumisena.

Kui mittevastavus on olnud taotleja poolt tahtlik või on nõuet rikutakse mitmendat korda, on vähendamise ulatuseks üldreeglina 15%. Lähtuvalt eksimuse suurusest on võimalik seda protsenti vajaduse korral suurendada kuni 100%-ni toetuse kogusummast.

PRIA arvutab [komisjoni delegeeritud määruse \(EL\) 2022/1172 III peatüki](#) kohaselt nõuete rikkumisel toetuste vähendused nende maksete põhjal, mis on tehtud või tehakse sellel aastal, mil niisugune rikkumine toime pandi. Leitud vähendust kohaldatakse nendele maksetele, mis tehakse rikkumise tuvastamise aastal.

See tähendab, et 2023. aasta kohapealsete ja administratiivsete kontrollide käigus tuvastatud rikkumised, mis pandi toime viimase kolme aasta (2020-2022) jooksul, arvatakse vastava aasta rikkumiste hulka. Tagasiulatuvalt arvutatakse nende nõuete rikkumise eest vähendus vastaval aastal määratud toetussummadest, kuid leitud vähendus võetakse maha 2023. aastal määratavast toetussummast.

8. TOETUSE MÄÄRAMINE VÕI TAOTLUSE RAHULDAMATA JÄTMINE

PRIA otsustab MULD, PÕHJAVESI, PINNAVESI ja NIIT toetuse taotluste rahuldamise või rahuldamata jätmise hiljemalt 10. veebruariks 2024.

Otsusega saate tutvuda e-PRIAs valides menüüribalt „Dokumendid“. Määratud toetussummad avalikustatakse ka PRIA kodulehe [Toetuste saajad](#) lehel 10 tööpäeva jooksul pärast otsuse tegemist.

Toetuse vähendamise või taotluse rahuldamata jätmise otsusest teavitab PRIA Teid 10 tööpäeva jooksul pärast otsuse tegemist kas kirjalikult, saates Teile tähtitud postiga otsuse väljavõtte, või e-teavitusega, kui olete PRIAle esitanud e-posti aadressi. Väljavõtet ei saadeta, kui toetust ei vähendata.

Kui olete kliendi andmetesse lisanud e-posti aadressi, kontrollige üle oma seadmete rämpsposti seadistused. Võib juhtuda, et e-post on seadistatud selliselt, et PRIA saadetud e-kirjad jõuavad

rämpsposti hulka. Sel juhul palume märkida PRIA turvaliseks saatjaks.

Taotlus jäetakse tervikuna rahuldamata järgmistel juhtudel:

- taotleja ei esita ega tee teatavaks menetluses tähtsust omavaid asjaolusid ja tõendeid või takistab kohapealse kontrolli tegemist;
- taotleja ei vasta kohustuseaastal konkreetse toetuse toetusõiguslikkuse nõuetele. Kui toetusõiguslikkuse nõude rikkumine tuvastatakse 5-aastase kohustuse puhul kohustuseperioodi esimesest aastast hilisemal aastal, nõutakse eelnevatel aastatel makstud toetus tagasi;
- taotleja on taotlusele märkinud tegelikust nõuetekohasest tuvastatud pindalast üle 50% suurema pindala. Sel juhul jääb taotleja ühikumäärarupi osas toetusest ilma;
- taotleja rikub toetuse baasnõudeid või toetatava tegevuse nõudeid ulatuses, mis üksi või koosmõjus vähendavad toetuse summa nullini.

9. TOETUSE MAKSMINE

MULD, PÕHJAVESI, PINNAVESI ja NIIT toetused makstakse välja hiljemalt 30. juuniks 2024.

NB! Arveldusarve numbri või konto omaniku nime muutumisest palume kohe PRIAt teavitada. Toetuse taotleja peab olema ise konto omanik. Vastasel juhul ei ole võimalik toetussummat üle kanda. Andmeid on võimalik muuta e-PRIA teenuses „Kliendi andmed“, mille kaudu esitatud andmete muutmine toimub koheselt, kui ei ole vaja teha andmete lisakontrolle.

e-PRIA teenuses „Maksed ja võlgnevused“ on võimalik taotlejal vaadata oma kõige täpsemat ja viimast finantsuhte seisuga PRIAga. Näha saab taotlejale tehtud/tehtavaid makseid ja kõiki võlgnevusi. Maksete leheküljel on vaikimisi toodud kliendi maksed viimase aasta jooksul. Samuti on toodud need maksed, mis tehakse tulevikus (maksed kuupäev on kas täidetud tuleviku kuupäevaga või on täitmata). Kui PRIA finantsosakond on edastanud maksed riigikassasse (reeglina 2-7 tööpäeva jooksul alates makseotsuse allkirjastamisest/digitembeldamisest), saab väljamakse kuupäev, millal toetusraha kliendi arvele laekub, kliendile nähtavaks ka e-PRIAs.

Füüsilistele isikutele makstavatelt summadel peetakse kinni üksikisiku tulumaks. Toetust saavatel füüsilistel isikutel on võimalus esitada PRIA-le ühekordne avaldus selle kohta, et toetuselt tulumaksu kinnipidamisel arvestatakse maksustatavalt summalt eelnevalt maha tulumaksuvaba määr. Info põllumajandustoetuste maksustamise kohta (sh avalduse vorm) on kättesaadav PRIA kodulehe [toetuste maksustamise](#) lehel.

Tulude deklareerimisega seotud küsimustes palume pöörduda otse Maksu- ja Tolliameti poole infotelefonil 880 0811 või e-kirja teel aadressil eraklient@emta.ee. Lisainfot toetuste maksustamise kohta leiate [Maksu- ja Tolliameti kodulehelt](#).

9.1. Ühikumäärad

9.1.1. MULD ühikumäär

Toetuse ühikumäär ühe hektari toetusõigusliku rohumaa kohta kalendriaastas on 70 eurot.

9.2.2. PÕHJAVESI ühikumäär

Toetuse ühikumäär ühe hektari toetusõigusliku rohumaa kohta kalendriaastas on 180 eurot, kui toetusõiguslikud ja muud rohumaad moodustavad kalendriaastal kogu põllumajandusliku majapidamise põllumajandusmaast kokku kuni 20 protsenti.

Toetuse ühikumäär ühe hektari toetusõigusliku rohumaa kohta kalendriaastas on 85 eurot, kui toetusõiguslikud ja muud rohumaad moodustavad kalendriaastal kogu põllumajandusliku majapidamise põllumajandusmaast kokku üle 20 protsendi.

9.2.3. PINNAVESI ühikumäär

Toetuse ühikumäär ühe hektari toetusõigusliku maa kohta kalendriaastas on 220 eurot, kui toetusõiguslikud ja muud rohumaad moodustavad kalendriaastal kogu põllumajandusliku majapidamise põllumajandusmaast kokku kuni 20 protsenti.

Toetuse ühikumäär ühe hektari toetusõigusliku maa kohta kalendriaastas on 110 eurot, kui toetusõiguslikud ja muud rohumaad moodustavad kalendriaastal kogu põllumajandusliku majapidamise põllumajandusmaast üle 20 protsendi.

9.2.4. NIIT ühikumäär

Toetuse ühikumäär põhitegevuse elluviimise eest ühe hektari maa kohta kalendriaastas on:

- 1) 100 eurot enne 15. juulit pärandniidu niitmise, välja arvatud puisniidu niitmise korral;
- 2) 150 eurot alates 15. juulist pärandniidu niitmise, välja arvatud puisniidu niitmise korral;
- 3) 600 eurot puisniidu niitmise korral;
- 4) 300 eurot puisniidu taastamisjärgse hooldamise korral;
- 5) 185 eurot pärandniidu karjatamise korral.

Kui toetusõiguslikul maal viiakse koos põhitegevusega ellu tulemuspõhist viieaastast piloottegevust, suurendatakse punktides 1-5 nimetatud ühikumäära 15 euro võrra ühe hektari kohta kalendriaastas.

Toetuse ühikumäär lisategevuste elluviimise eest ühe hektari maa kohta kalendriaastas on:

- 1) 80 eurot liigikaitseks olulise rannaala lisategevuse elluviimise korral;
- 2) 200 eurot pärandniidu käsitsi või hobuniidukiga niitmise lisategevuse elluviimise korral;
- 3) 10 eurot lai- või väikesaare lisategevuse elluviimise korral;
- 4) 100 eurot pärandniidu või selle loodusliku loomastiku, taimestiku ja seenestiku liigi seisundi parendamise lisategevuse elluviimise korral;
- 5) 10 eurot väärtuste hindamise lisategevuse elluviimise korral.

Väärtuste hindamise lisategevuse elluviimise korral antakse pärandniidu kohta, mis on väiksem kui viis hektarit, toetust vähemalt 50 eurot ja pärandniidu kohta, mis on suurem kui 20 hektarit, kuni 200 eurot.

Puhkeaasta korral on toetuse ühikumäär selle tegevuse ühikumäär, mille alusel anti konkreetsele alale toetust puhkeaastale eelnenud kalendriaasta kohta.

9.2.5. Ühikumäära vähendamine

Kui kõigi nõuetele vastavate taotluste rahastamise summa ületab enne [Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse](#) § 13 lõikes 3 sätestatud toetuse vähendamise otsustamist taotlusele eelarveaastaks määratud eelarve, vähendab PRIA Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse § 28 lõike 2 punkti 2 alusel toetuse ühikumäära(sid) sellises osas, mis on vajalik kõigi nõuetele vastavate taotluste rahuldamiseks maksimaalsel võimalikul määral.

10. OTSUSE VAIDLUSTAMINE

Kui Te ei ole PRIA otsusega nõus, on Teil võimalus esitada [haldusmenetluse seaduse](#) nõuetele vastav vaie PRIA peadirektorile, põhjendades omapoolset seisukohta. Vaie tuleb edastada aadressil Tähe 4, Tartu 51010 või e-posti teel aadressil pria@pria.ee 30 kalendripäeva jooksul pärast haldusakti kättesaamist. Elektroonilise otsuse kättetoimetamisega nõustumise korral loetakse otsuse kättesaamise hetkeks vastava e-teavituse saatmise kuupäev. Vaide põhjal vaadatakse toetuse otsus uuesti üle ja tehtud otsusest teavitatakse Teid kirjalikult.

Tulenevalt [haldusmenetluse seaduse](#) § 76 lõikes 2 sätestatule märgitakse vaides:

- 1) haldusorgani nimetus, kellele vaie on esitatud;
- 2) vaide esitaja nimi või nimetus, postiaadress ja sidevahendite numbrid;
- 3) vaidlustatava haldusakti või toimingi sisu;
- 4) põhjused, miks vaide esitaja leiab, et haldusakt või toiming rikub tema õigusi;
- 5) vaide esitaja selgelt väljendatud nõue;
- 6) vaide esitaja kinnitus selle kohta, et vaieldavas asjas ei ole jõustunud kohtuotsust ega toimu kohtumenetlust;
- 7) vaidele lisatud dokumentide loetelu.

Vaidele kirjutab alla taotleja või tema esindaja. Vaide esitaja esindaja lisab vaidele volikirja või muu volitust tõendava dokumendi, kui seda ei ole varem esitatud.

11. TOETUSE TAGASINÕUDMINE

Kui pärast toetuse väljamaksmist selgub, et taotleja on esitanud valeandmeid, eelmiste aastate toetus on välja makstud alusetult või kui taotleja loobub 5-aastasest kohustusest enne kohustuseperioodi lõppu, peab ta saadud toetuse summa tagasi maksuma. Kui toetuse saajalt nõutakse eelnevatel aastatel saadud toetus täielikult tagasi, siis võetud 5-aastane kohustus lõpeb.

Toetusraha jäetakse tagasi nõudmata, kui toetuse saajalt individuaalse maksega seotud tagasinõutav summa toetuse kohta ei ületa 100 eurot.

Alusetult väljamakstud toetussummasid saab tagasi nõuda 10 aasta jooksul. Tagasimaksekohustust ei kohaldata, kui ajavahemik toetuse maksmise kuupäevast kuni kuupäevani, mil PRIA toetuse saajat esimest korda teavitab, et makse oli alusetu, on pikem kui kümme aastat.

12. TOETUSTE ALUSEKS OLEVAD ÕIGUSAKTID

Kõigi õigusaktide puhul palume arvestada, et lisaks õigusakti nimetuses olevale esialgsele kuupäevale võib neis olla hilisemaid muudatusi. Õigusakte elektroonilisest Riigi Teatajast lugedes palume valida hetkel kehtiv versioon.

12.1. Euroopa Parlamendi ja nõukogu ning Komisjoni määrused

- [Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus \(EL\) 2021/2115](#), millega kehtestatakse liikmesriikide koostatavate Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondist (EAGF) ja Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) rahastatavate ühise põllumajanduspoliitika strateegiakavade (ÜPP strateegiakavad) toetamise reeglid ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 1305/2013 ja (EL) nr 1307/2013
- [Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus \(EL\) 2021/2116](#), mis käsitleb ühise põllumajanduspoliitika rahastamist, haldamist ja seiret ning millega tunnistatakse kehtetuks

määrus (EL) nr 1306/2013

- [Komisjoni delegeeritud määrus 2022/1172](#), millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2021/2116 ühtse haldus- ja kontrollisüsteemi osas ühises põllumajanduspoliitikas ning tingimuslikkusega seotud halduskaristuste kohaldamise ja arvutamise osas
- [Komisjoni delegeeritud määrus 2022/126](#), millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2021/2115 täiendavate nõuetega teatavatele sekkumisviisidele, mille liikmesriigid määravad kindlaks kõnealuse määruse kohastes ajavahemikuks 2023–2027 ette nähtud ÜPP strateegiakavades, ning eeskirjadega, milles käsitletakse maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise (HPK) 1. standardi kohast suhtarvu
- [Komisjoni rakendusmäärus \(EL\) 2022/1173](#), millega kehtestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/2116 kohaldamise eeskirjad ühise põllumajanduspoliitika ühtse haldus- ja kontrollisüsteemi kohta

12.2. Eesti õigusaktid

- [Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seadus](#)
- Maaeluministri 27.01.2023 määrus nr 6 „[2023. aastal „Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika Eesti strateegiakava aastateks 2023–2027” sekkumiste raames antavad toetused](#)“
- Maaeluministri 21.12.2022 määrus nr 68 „[Maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise nõuded ning kohustuslikud majandamisnõuded](#)“
- Maaeluministri 20.12.2022 määrus nr 67 „[Põllumassiivi kaardi koostamise, põllumassiivi toetusõigusliku pindala määramise ja põllumassiivi kasutamise kohta andmete esitamise tingimused ja kord](#)“
- Maaeluministri 27.12.2022 määrus nr 86 „[Perioodi 2023–2027 turvas- ja erodeeritud mulla kaitse toetus](#)“
- Maaeluministri 27.12.2022 määrus nr 87 „[Perioodi 2023–2027 põhjavee kaitse toetus](#)“
- Maaeluministri 27.12.2022 määrus nr 88 „[Perioodi 2023–2027 pinnavee kaitse toetus](#)“
- Maaeluministri 23.12.2022 määrus nr 79 „[Perioodi 2023–2027 pärandniidu hooldamise toetus](#)“
- Maaeluministri 19.12.2018 määrus nr 75 „[Maaparandushoiutööde nõuded](#)”
- [Veeseadus](#)
- [Haldusmenetluse seadus](#)
- [Loomakaitseseadus](#)
- [Looduskaitseseadus](#)
- [Muinsuskaitse seadus](#)

Eesti õigusaktidega saab tutvuda Riigi Teataja kodulehel www.riigiteataja.ee, Euroopa Liidu õigusaktidega Euroopa Liidu Teataja kodulehel <http://eur-lex.europa.eu>, strateegiakavaga saab tutvuda Maaeluministeeriumi kodulehel www.agri.ee. Muude toetuse menetlemisel aluseks olevate dokumentidega PRIA kodulehel www.pria.ee.

Edukat taotlemist!